

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 2

DOM
2021-12-22
meddelad i
Stockholm

Mål nr: B 9118-21

PARTER (Antal tilltalade: 1)

Tilltalad

Leif THOMAS Robert Bimer, 19640904-1230
Sven Vintappares Gränd 6 Lgh 1301
111 27 Stockholm

Försvare:

Advokat Tomas Nilsson
Sju Advokater KB
Box 22016
104 22 Stockholm

Försvare:

Advokat Anna Sjölund
Sju Advokater KB
Box 22016
104 22 Stockholm

Åklagare

Kammaråklagarna Staffan Edlund och Mats Jansson
Åklagarmyndigheten
Riksenheten mot korruption
Box 57
101 21 Stockholm

DOMSLUT

Åtal som den tilltalade frikänns från

Grovt givande av muta, 10 kap 5 b § och 5 c § brottsbalken
2012-07-01 -- 2016-11-30

Sekretess

Sekretessen enligt 36 kap. 2 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) för uppgifterna som föredragits bakom stängda dörrar ska bestå i målet.

Ersättning

Thomas Bimer tillerkänns ersättning av allmänna medel för rättegångskostnad med 1 365 000 kr. Beloppet avser kostnader för arbete utfört av de privata försvararna.

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress

Scheelegatan 7

Telefon

08-561 652 10

Öppettider

måndag - fredag

08:00-16:00

Postadress

Box 8307

104 20 Stockholm

E-post

stockholms.tingsratt.avdelning2@dom.se

Webbplats

www.stockholmstingsratt.se

Innehåll

1.	YRKANDEN OCH INSTÄLLNING	5
2.	BAKGRUND.....	6
2.1	Kortfattad bakgrund jämte aktörer i målet	6
2.2	Andra rättsliga processer	7
3.	UTREDNINGEN	8
4.	ÅKLAGARNAS SAKFRAMSTÄLLNING.....	8
	<i>Förutsättningar för projektet samt anbudsförfarandet</i>	<i>8</i>
	<i>Konsortiet.....</i>	<i>9</i>
	<i>Mutmottagaren och otillbörliga konkurrensfördelar (samarbete och kommunikation före upphandlingsprocessen)</i>	<i>11</i>
	<i>Thomas Bimers uppsåt.....</i>	<i>13</i>
	<i>Ryska partners och Multiserv</i>	<i>14</i>
5.	FÖRSVARETS SAKFRAMSTÄLLNING.....	15
6.	DEN MUNTliga BEVISNINGEN.....	18
6.1	Thomas Bimer	18
6.2	Daniel Massi.....	22
6.3	Mattias Westerlund.....	24
6.4	Fredrik Hellander	26
6.5	Peter Cedervall.....	26
7.	DOMSKÄL.....	29
7.1	Den rättsliga regleringen.....	29
7.2	Bevisrättsliga utgångspunkter	32
7.3	Utredningens robusthet m.m.....	33
7.4	Bedömning av skuldfrågan i detta mål	34

Avdelning 2

	Svensk domsrätt	34
	Bedömning av åtalet	34
7.5	Ersättning försvaret.....	44
7.6	Sekretess.....	45

1. YRKANDEN OCH INSTÄLLNING

Åklagarna har yrkat att Thomas Bimer ska dömas för *grovt givande av muta*, 10 kap 5 b § och 5 c § brottsbalken enligt följande gärningsbeskrivning.

Thomas Bimer var under tiden 2012 – 2017 direktör i Bombardier Transportation Sweden AB och chef för Region North inom affärsområdet Rail Control System (RCS). Thomas Bimer har i denna roll bland annat ansvarat för Bombardier-koncernens verksamhet i Ryssland och Azerbajdzjan.

Thomas Bimer har under tiden juli 2012 till och med november 2016 i Sverige och Azerbajdzjan tillsammans och i samförstånd med andra erbjudit, utlovat och lämnat otillbörlig förmån till en offentligt anställd tjänsteman i Azerbajdzjan för honom själv eller för annan, för tjänstemannens utövning av sin anställning.

Den otillbörliga förmånen har bestått i att det azerbajdzjanska bolaget Trans Signal Rabita LLC, ett bolag som den offentligt anställde tjänstemannen haft intresse och inflytande i, utlovades och erbjöds samt därefter tilläts att ingå partnerskap med Bombardier Transportation Sweden AB och Bombardier Transportation Signal Ltd vid ett anbuds-förfarande i en offentlig upphandling avseende ett kontrakt värt ca 340 miljoner USD och därmed ta del av faktiska och förväntade intäkter till följd av detta. Partnerskapet har följts av att de tre bolagen tecknat kontrakt med det statliga azerbajdzjanska järnvägsbolaget, vilket inneburit faktiska intäkter om 30 114 542 USD och förväntade intäkter till Trans Signal Rabita LLC med upp till ca 100 miljoner USD under tiden september 2013 – december 2017.

Thomas Bimer har i vart fall anstiftat eller främjat gärningen ovan med råd och dåd genom att lämna samtycke till det ovanstående samt underteckna fullmakt för annan anställd inom Bombardier-koncernen att underteckna ovan nämnda avtal med det statliga azerbajdzjanska järnvägsbolaget, innebärande att Trans Signal Rabita LLC kunde ta emot förmåner.

Thomas Bimer har begått brottet med uppsåt.

Brottet är grovt då det varit fråga om ett angrepp på en särskilt ansvarsfull ställning hos mottagaren, avsett betydande värde samt varit av särskilt farlig art då det varit fråga om en påverkan på en offentlig upphandling med ett kontraktsvärde på 340 miljoner USD.

Thomas Bimer har förnekat brott. Närmare inställning till den åtalade gärningen framgår av bilaga 1 och kan sammanfattas i följande punkter:

- (1) Han har inte erbjudit, utlovat eller lämnat otillbörlig förmån till en offentlig tjänsteman i Azerbajdzjan för honom själv eller för annan, för tjänstemannens utövning av sin anställning.
- (2) Den åtalade gärningen utgör inte ett mutbrott.
- (3) Han har inte agerat tillsammans och i samförstånd men andra.
- (4) Han har inte heller anstiftat eller främjat den åtalade gärningen.
- (5) Han har inte haft uppsåt till grovt givande av muta, alternativt anstiftan eller medhjälp därtill.

2. BAKGRUND

2.1 Kortfattad bakgrund jämte aktörer i målet

Bakgrunden till åtalet är följande. Azerbajdzjan ansökte och beviljades finansiering hos Världsbanken för ett infrastrukturprojekt avseende utbyggnad och modernisering av tågsträckan Baku-Boyuk-Kesik. Som en del av projektet skulle järnvägens signalsystem moderniseras och i anledning därav ägde ett upphandlingsförfarande rum under perioden februari – juli 2013. Upphandlande enhet var den azerbadzjanska järnvägsmyndigheten (Azerbaijan Demir Yollari – **ADY**). I upphandlingen kom det svenska bolaget Bombardier Transportations Sweden AB (**BTSE**) att delta, som en del av ett konsortium bestående av tre bolag (Konsortiet). Förutom BTSE ingick det av BTSE majoritetsägda bolaget JV Bombardier Transportation Signal Ltd (**BT Ryssland**) och det azerbajdzjanska bolaget Trans-Signal Rabita LCC (**TSR**). Konsortiet vann upphandlingen och den 6 september 2013 tecknades avtal med ADY. Kontraktets totala värde var ca 340 MUSD.

Under den för målet aktuella tidsperioden ingick BTSE i Bombardierkoncernen, vars moderbolag har säte i Kanada. Bombardier bedrev och bedriver alltjämt flygplans-tillverkning och därutöver fanns vid den aktuella tiden verksamhetsgrenen ”Transportations”, vars verksamhet bestod av tillverkning av utrustning för järnväg.

Bombardier har senare sålt denna del av verksamheten till Alstom. Under Transportations sorterade enheten Rail Control Solutions (RCS), som tillverkade signalsystem för spårbunden trafik, bl.a. EBI Lock 950. RCS bedrev en del av sin verksamhet från Sverige genom BTSE. RCS:s verksamhet var uppdelad i olika geografiska affärsområden och området som bl.a. var verksamt i Sverige, Ryssland och tidigare Sovjetnationer benämndes Region North.

Thomas Bimer är idag 57 år gammal. Han har under stor del av sitt yrkesliv arbetat i olika positioner inom Bombardier. Vid den i målet aktuella tiden var han chef för affärsområdet Region North. Under 2017 fick han lämna sin anställning inom Bombardier. Peter Cedervall var under den aktuella tidsperioden chef för RCS och därmed Thomas Bimers chef.

Evgeny Pavlov arbetade som försäljningschef ("Head of Sales") vid tiden för upphandlingen av projektet i Azerbajdzjan vid Bombardiars ryska verksamhet (BT Ryssland) och skötte många av kontakterna och förhandlingarna i projektet. Evgeny Pavlov undertecknade, genom fullmakt, avtalet med ADY.

Åklagarna har i gärningsbeskrivningen inte angett vem eller vilka som påstås ha mottagit muta, men muntligen uppgett att i vart fall en mutmottagare kunnat identifieras i **Rafiq Gulmaliyev**. Enligt åklagarna har Rafiq Gulmaliyev i egenskap av offentligt anställd i ADY mottagit muta. Efter avslutad anställning i ADY blev Rafiq Gulmaliyev år 2014 verkställande direktör för TSR. Evgeny Pavlov och Rafiq Gulmaliyev har enligt åklagarna haft kontakt med varandra inför och under den aktuella upphandlingen.

2.2 Andra rättsliga processer

Åtal väcktes mot Evgeny Pavlov år 2017 avseende grovt givande av muta (Stockholms tingsrätts mål nr B 1282-17). Genom dom som meddelades den 11 oktober 2017 frikändes Evgeny Pavlov från åtalet. Sammanfattningsvis gjorde tingsrätten bedömningen att åklagarna inte visat att omständigheterna varit sådana att förmånen varit otillbörlig. Åklagarna har överklagat domen, men målet har ännu inte prövats av hovrätten

eftersom Evgeny Pavlov efter tingsrättens dom har lämnat Sverige. Mycket av den skriftliga bevisning som åklagaren presenterade i åtalet rörande Evgeny Pavlov har även åberopats i förevarande mål. I båda målen har vittnena Mattias Westerlund och Daniel Massi (båda tidigare anställda som bolagsjurister på BTSE) hörts.

Det har även framkommit att det för närvarande bedrivs en brottsutredning av amerikanska myndigheter (genom The Department of the Treasury) och att det under oktober 2021 hållits förhör med Fredrik Hellander, Daniel Massi och Mattias Westerlund. En promemoria från förhöret med Fredrik Hellander har inkommit till den svenska åklagarmyndigheten och finns även ingiven i målet. Övriga förhör har inte redovisats för svenska myndigheter.

3. UTREDNINGEN

Thomas Bimer har hörts över åtalet. På åklagarnas begäran har vittnena Mattias Westerlund, Daniel Massi och Fredrik Hellander hörts. Thomas Bimer har åberopat förhör med Peter Cedervall.

Parterna har åberopat omfattande skriftlig bevisning i form av bl.a. e-mail-korrespondens, noteringar i anteckningsböcker, avtalshandlingar, utdrag ur Bombardiers projekt-/anbudsmaterial (den s.k. Vitboken respektive den s.k. Blåboken), powerpointpresentationer, promemorior samt skattedeklarationer och årsredovisningar för TSR.

4. ÅKLAGARNAS SAKFRAMSTÄLLNING

Huvudsakligen har åklagarna anfört följande.

Förutsättningar för projektet samt anbudsförfarandet

För infrastrukturprojektet i Azerbajdzjan hade Världsbanken beviljat finansieringen med 85 procent. Världsbanken uppställde en rad villkor för lånet, bl.a. att låntagaren skulle uppfylla vissa krav på genomförande av upphandling i syfte att bl.a. motverka

Avdelning 2

korrupktion, exempelvis vad gällde hantering av eventuella intressekonflikter, sekretess samt uttryckliga förbud att ha affärer med konsulter. Ett annat villkor var att det skulle inrättas en s.k. Project Implementation Group (PIU) vars uppgift var att se till att projektet genomfördes. Det var ADY som fick ansvaret för att upprätta en PIU.

Inom ramen för infrastrukturprojektet skulle bland annat järnvägens signalsystem moderniseras. I den delen ägde ett upphandlingsförfarande rum som inleddes den 18 februari 2013 genom att ADY tillställde potentiella anbudsgivare en inbjudan om att delta. I det omfattande upphandlingsdokument som gick ut till de potentiella anbudsgivarna angavs bl.a. de villkor ADY uppställde på dem som ville delta i upphandlingen. Den budgivare som inte uppfyllde dessa krav var per automatik diskvalificerad. Den 12 mars 2013 anordnade ADY ett officiellt möte (pre-bid meeting) där de inbjudna anbudsgivarna bereddes tillfälle att besöka Baku och ställa eventuella frågor rörande projektet. Frågorna besvarades i ett dokument som ADY lämnade över till anbudsgivarna.

Anbudstiden löpte ut den 10 maj 2013 och då hade åtta anbud inkommit. Ett av anbudet lämnades av Konsortiet (dvs. BTSE, BT Ryssland och TSR). Anbudet uppgick till 340 MUSD, vilket var det femte lägsta priset bland de anbud som lämnats. Efter ADY:s utvärdering kom Konsortiets anbud att antas. Tilldelningsbeslutet meddelades den 11 juli 2013 och Konsortiet undertecknade sedan kontrakt med ADY den 6 september 2013. Evgeny Pavlov undertecknade med stöd av fullmakt kontraktet. Fullmakten är undertecknad av Thomas Bimer och Peter Cedervall.

I efterhand fattade Världsbanken misstankar om att det inte gått rätt till i upphandlingen genom att Konsortiet skulle ha fått del av information som i själva verket var konfidentiell under upphandlingsförfarandet och att företrädare för Bombardier misstänktes ha samarbetat med företrädare för ADY för att manövrera ut andra anbudsgivare.

Konsortiet

Konsortiet bestod av BTSE, BT Ryssland och TSR.

BT Ryssland var ett joint-venture som huvudsakligen ägdes av BTSE. Övriga delägare var den ryska järnvägsmyndigheten samt en bolagsstruktur ägd av den ryska familjen Kaprivin. BT Ryssland verkade inom Bombardiers Region North och hade tidigare Sovjetrepubliker, såsom Azerbajdzjan, som affärsområde. Vid den i målet aktuella tiden var Konstatin Khromushkin chef för BT Ryssland. Förutom Evgeny Pavlov var även bl.a. Denis Vodnev engagerad i projektet i Azerbajdzjan i egenskap av s.k. bid-manager.

Bombardier sökte en lokal samarbetspartner i Azerbajdzjan för att utföra de delar av arbetet i projektet som man inte själva kunde utföra. Genom tidigare projekt i Ryssland hade Bombardier en etablerad kontakt med en grupp av företag betecknade som ”Ryska Partners” (även benämnt 1520-gruppen). Det var genom dessa Ryska Partners som Bombardier fick TSR anvisat för sig som det azerbajdzjanska bolag som skulle ingå i det tilltänkta konsortiet.

TSR uppfyllde emellertid inte de krav som ADY uppställt på leverantörerna i upphandlingen, vilket Bombardier var medvetna om. I enlighet med villkoren i upphandlingen var företag som skulle medverka i projektet tvungna att ha varit verksamma inom det aktuella området i minst tio år. Enligt utdrag ur skatterregistret bildades TSR först under 2008. Enligt en personalliggare för TSR var ingen personal verksam före mars 2014. TSR uppfyllde inte heller de finansiella krav som ställdes på företag i projektet. Så sent som i mars 2013 hade Bombardier inte fått den finansiella information som behövdes för att kunna lämna in efterfrågade uppgifter i anbudet. Enligt en inom Bombardier framtagen presentation daterad den 14 mars 2013 över status i budprocessen finns frågetecken kring TSR:s omsättning och erfarenhet upptagna under ”Critical issues”. Bolagsjuristerna Mattias Westerlund och Daniel Massi som var inkopplade i anbudsprocessen påtalade internt att TSR inte uppfyllde kraven för att få delta i upphandlingen. Frågan lyftes inom Bombardier till enheten Structured Finance och olika alternativ diskuterades, t.ex. krav på att TSR skulle ställa säkerheter. Inom ramen för den s.k. Blåboken som användes för att sammanställa underlaget för anbudet framgår att Bombardier inte hade fått reviderad finansiell information om TSR att lägga till

Avdelning 2

grund för en solid finansiell bedömning av bolaget och att Structured Finance hade rekommenderat att man skulle se till att erhålla bankgarantier eller innehålla viss del av betalningarna för att säkerställa full leverans i projektet. Trots de tveksamheter som lyftes fram kring TSR valde Bombardier att behålla dem som konsortiepartner. Av intern e-mailkorrespondens framgår att de som ansvarade för projektet på Bombardier var väl medvetna om att det var en förutsättning att ha med TSR som samarbetspartner för att kunna vinna upphandlingen.

Konsortieavtalet undertecknades den 28 augusti 2013. Enligt det initiala avtalet skulle TSR erhålla en ersättning för sin del av arbetet i projektet om 85 MUSD. Avtalet reviderades sedermera i början av 2014 och enligt de reviderade villkoren skulle TSR istället erhålla drygt 100 MUSD. Enligt avtalet skulle det även betalas ut viss del av ett förskott till TSR. Betalningar skedde den 29 februari respektive den 19 november 2014, då BT Ryssland förde över totalt drygt 30 MUSD till TSR. Rörande förskottsbetalningarna kan noteras att en person vid namn Gurban Nazirov, Deputy Chairman på ADY, i februari 2014 skrev ett brev till Bombardier och påtalade att förskottsbetalningen till TSR enligt villkoren för konsortieavtalet inte hade skett enligt plan.

Mutmottagaren och otillbörliga konkurrensfördelar (samarbete och kommunikation före upphandlingsprocessen)

Bombardier och Konsortiet skaffade sig otillbörliga konkurrensfördelar i upphandlingsförfarande genom de kontakter som ägde rum via Rafiq Gulmaliyev.

Enligt den s.k. arbetsboken var Rafiq Gulmaliyev utbildad ingenjör och under perioden maj 2010 till mars 2014 var han chef för en enhet hos ADY benämnd ”infrastruktur departementets sektion nummer 2, Bakinska signal- och kommunikationsavdelningen”. Rafiq Gulmaliyev hade i sin anställning hos ADY inflytande över upphandlingsprocessen, eller har i vart fall haft möjlighet att utöva sådant inflytande.

Av en lista över anställda i TSR framgår att Rafiq Gulmaliyev den 11 mars 2014 registrerades som verkställande direktör/verksamhetsdirektör i bolaget och att han den 3 maj 2015 fick befattningen generaldirektör. Rafiq Gulmaliyevs engagemang i TSR

Avdelning 2

sträcker sig emellertid längre bak i tiden, i vart fall till 2011. Det framgår av ett e-mail från Rafiq Gulmaliyev till en person vid namn Bruno de Block, tillsynes då verksam vid OTN Systems NV. Syftet med kontakten synes ha varit att Rafiq Gulmaliyev önskade diskutera möjligheten att göra affärer. I ett av meddelandena omnämner Rafiq Gulmaliyev TSR som *"our company"*.

Redan i tiden före det att ADY bjöd in leverantörer att delta i upphandlingen hade Evgeny Pavlov och Rafiq Gulmaliyev kontakt, vilket framgår av e-mailkorrespondens. Rafiq Gulmaliyev använde sig av adressen azaddysc@mail.ru i kontakterna. Genom kontakterna fick företrädare för Bombardier kännedom om att ADY:s budget för projektet var 340 MUSD. Thomas Bimer fick den informationen från Evgeny Pavlov den 11 december 2012. I e-post till Rafiq Gulmaliyev den 31 augusti respektive den 10 september 2012 skickade Evgeny Pavlov en handling benämnd "Uppdaterad version av Tekniska krav och specifikationer för området Baku-Bejuk Kesik". I deras kontakter under augusti 2012 berördes också ett tänkt samarbete mellan Bombardier och TSR.

Pre-bid meeting ägde rum i Baku den 12 mars 2013 och redan den 19 mars hade Bombardier tillgång till ADY:s svar på frågor vid det mötet, vilket ska jämföras med att det officiella offentliggörandet av svar på frågor lämnades först i april. Att Bombardier i det här skedet ansåg sig kunna påverka ADY och de svar som skulle lämnas inom ramen för anbudprocessen framgår av e-mailkorrespondens mellan Evgeny Pavlov och Mattias Westerlund från mars 2013.

I maj 2013 skedde utvärderingen av de anbud som lämnats in. Enligt Världsbankens styrdokument skulle den processen vara helt konfidentiell och anbudsgivarna skulle inte vara involverade eller beredas möjlighet att påverka ADY. Alla eventuella kontakter skulle enligt styrdokumentet vara skriftliga.

Samma dag som anbudstiden löpte ut skickade Evgeny Pavlov ett e-postmeddelande till bl.a. Thomas Bimer och redogjorde för de andra anbudsgivarna. Utifrån detta gjorde Evgeny Pavlov bedömningen att Konsortiets chanser att vinna upphandlingen hade ökat. Lite senare samma dag skickade Evgeny Pavlov även ett e-postmeddelande

Avdelning 2

till Peter Cedervall (med kopia till bl.a. Thomas Bimer) och skrev då bl.a. följande:

"Next steps are to advice ADY which factors need to be taken in account during technical and qualification evaluations."

Thomas Bimers uppsåt

Thomas Bimer var organisatoriskt ansvarig för projektet i Azerbajdzjan. För Bombardiers vidkommande var det en stor affär och därmed inget som exempelvis Evgeny Pavlov kunde hantera på egen hand, även om det var Pavlov som hade de primära kontakterna med kunden.

Evgeny Pavlov har i e-postmeddelande till Thomas Bimer den 11 december 2012, dvs. före inbjudan till upphandlingen hade gått ut, redogjort för sina inofficiella möten med representanter för upphandlingskommittén och hur Bombardier skulle påverka kravspecifikationerna så att de skulle passa deras produkter. I ett uppföljande meddelande den 21 december 2012, ställt till bl.a. Thomas Bimer, skrev Evgeny Pavlov att allt för tillfället såg ut att vara till deras fördel även om vissa krav återstod att lösa.

Inför beslutet att delta i upphandlingen upprättades en vitbok (Vitboken) och den har Thomas Bimer har i egenskap av regionchef godkänt. Av Vitboken framgår bl.a. att Bombardier ansåg att en vinnande strategi var att använda det bolag Ryska Partners anvisat, dvs. TSR.

Under själva upphandlingsförfarandet har Thomas Bimer i vart fall varit inkopierad på e-mailkorrespondens där Evgeny Pavlov bl.a. skrivit till Daniel Massi att Bombardier och ADY tagit fram kravspecifikationerna tillsammans.

Därtill utvisar noteringar gjorda av Thomas Bimer vid olika möten inför och under upphandlingen att han kände till under vilka förutsättningar man skulle vinna upphandlingsprocessen och den omständigheten att det var Ryska Partners som skulle peka ut en lämplig lokal partner, dvs. TSR.

Avdelning 2

Thomas Bimer har även undertecknat den fullmakt som gav Evgeny Pavlov befogenhet att underteckna kontraktet med ADY.

Ryska partners och Multiserv

Bombardier hade sedan tidigare erfarenhet av att verka i Ryssland och det fanns ett joint-venture benämnt Elteza som drevs i en konstellation av Bombardier och det ryska järnvägsbolaget.

I Vitboken, som upprättades 2011 och uppdaterades i början av 2013, finns en analys av vad Bombardier benämnde ”vinnande strategier” och häri anges bl.a. följande: *”The project from the beginning is supported by Russian subcontractors.”* Och vidare: *”Russian subcontractors proved strong relations with top-level Azerbaijanian authorities by issuing tender specs edited by BT RU and based on BT Solution.”*

Det var Bombardiernas kontakter, dvs. Ryska Partners, som såg till att villkoren i upphandlingen kunde skrivas av Bombardier. I projektet i Azerbajdzjan ingick en snurra där BT Ryssland ingick avtal om leveranser av de 46 Ebilock-system som skulle användas i projektet till ett brittiskt bolag – Multiserv Overseas Ltd (Multiserv) – och där Multiserv i sin tur ingick avtal med BTSE enligt vilket BTSE köpte tillbaka samma 46 signalsystem. Avtalens utformning var i princip identisk, men kontraktssummorna skilde sig åt väsentligt och BTSE fick betala 85 MUSD mer än Multiserv. Bombardier har inte kunnat redogöra för vad mellanskillnaden bestått i, dvs. vilket mervärde Multiserv har tillfört som motiverat att BTSE skulle betala 85 MUSD mer för samma system. Om det var tänkt att Multiserv skulle ha varit en del av projektet i form av underleverantör skulle detta ha redovisats i anbudet, men någon sådan information finns inte. Internt inom Bombardier-koncernen har det ställts frågor om vad Multiserv haft för roll i projektet, dvs. om de verkligen har tillfört något eller utfört arbete, vilket framgår av återopad e-postkorrespondens och transkriberad avlyssning. Genom snurran med Multiserv var avsikten att Ryska Partners skulle få betalt för att Bombardier genom Konsortiet vann upphandlingen. Multiserv kan kopplas till familjen Krapivin, som även hade ägarintressen i BT Ryssland.

På fråga från försvaret har åklagaren förtydligat att ingen del av åtalet är direkt kopplat till Multiserv.

5. FÖRSVARETS SAKFRAMSTÄLLNING

Försvaret har huvudsakligen angett följande.

Thomas Bimer anställdes år 1986 i det som sedermera kom att bli Bombardier. Han har haft en rad olika positioner – projektledare, säljchef, projektchef och regionchef. Under tiden för de nu aktuella händelserna var han regionchef för Region North, som bestod av Norden, Baltikum, Ryssland samt övriga CIS-länder, England och Afrika. I ledningsgruppen för Region North fanns även olika funktionschefer och Thomas Bimer var inte chef över samtliga funktionschefer inom regionen, exempelvis inte för funktionen ”Contracts”. I Ryssland var Konstatin Khromushkin chef och därmed Evgeny Pavlovs närmste chef. Inom Region North fanns det vid denna tid ca. 400 anställda.

Projekt inom regionen drevs genom olika projektorganisationer. Det kunde vara ett femtiotal projekt som pågick parallellt. Som regionchef kunde Thomas Bimer inte vara insatt på detaljnivå i alla pågående projekt. När det var fråga om anbudsförfaranden drevs sådana projekt av s.k. bid-team. Anbud större än 3 MEUR kunde inte beslutas på regionnivå utan där måste godkännande inhämtas antingen från divisionsnivå (nivån över region) eller group-nivå (högsta nivån). Den i målet aktuella affären har godkänts på group-nivå.

I upphandlingsförfaranden användes inom Bombardier s.k. vitböcker, vilket var en beskrivning av affären innan anbudet publicerats och kunde innehålla information om konkurrenser, analys av behovet med samarbetspartners etc. Vitboken användes som underlag för att kunna fatta beslut om de skulle ta fram ett anbud. Storleken på affären och vilken typ av affär det var fråga om avgjorde hur högt i koncern-hierarkin vitboken behövde godkännas innan anbud kunde lämnas. När Vitboken var färdigställd och

Avdelning 2

godkänd sattes ett s.k. bid-team ihop, vilket bestod av personer från olika funktioner, såsom Sales, Bids, Contracts, Finance, Business development etc. Bid-teamets resultat sammanfattades sedan i Blåboken, vilket var en detaljerad beskrivning av anbudet, projektet och affären och lades till grund för anbudet. Blåboken skulle godkännas internt för att anbud skulle lämnas och anbudet skulle sedan även motsvara det som godkänts i Blåboken.

När den första Vitboken för projektet i Azerbajdzjan publicerades i mars 2011 var Thomas Bimer säljchef, men när vitboken uppdaterades i januari 2013 var han regionchef och därmed inte involverad i arbetet med att godkänna denna. Affären var under alla förhållanden för stor för att godkännas på regionnivå. Blåboken förbereddes av s.k. bid manager, vilket i det aktuella projektet var Denis Vodnev (BT Ryssland) och godkändes sedermera den 2 april 2013 av Peter Cedervall, som var divisionschef och därmed överordnad Thomas Bimer.

Bombardier utvecklade och sålde en högteknologisk mjukvara i en hårdvara i det aktuella projektet. Hårdvaran skulle installeras och Bombardier behövde någon som kunde utföra det lokalt. I den nu aktuella typen av projekt är det bra att söka en samarbetspartner som tidigare varit del av det statliga järnvägsbolaget. Det är ett affärs-mässigt övervägande man gör när man funderar på vilka samarbetspartners man ska ha. Det är i ljuset av detta man ska läsa uppgifterna åklagarna har pekat på i Vitboken respektive Blåboken.

Bombardier hade den teknik och erfarenhet som behövdes för projektet till Azerbajdzjan. Bombardier hade som enda västerländska bolag tidigare gjort liknande projekt i Ryssland och andra CIS-länder och visste därmed hur systemen fungerade.

Det e-postmeddelande som Evgeny Pavlov skickade till Mattias Westerlund och Daniel Massi den 19 mars 2013 innehöll inte några dokument som skulle vara hemliga för anbudsgivarna. Av Världsbankens regler följer att tillkommande information och klargöranden etc skulle skickas till alla anbudsgivare.

Avdelning 2

Efter att anbudet hade lämnats in i maj 2013 offentliggjorde ADY en lista över inkomna anbud. Bombardier kunde då göra en uppskattning av hur ADY hade värderat de olika anbudet. Det finns sex stora bolag, varav Bombardier är ett, som normalt sett vinner liknande upphandlingar eftersom det är de bolag som har den erfarenhet som krävs. Jämfört med dessa bolag låg Bombardier bäst till prismässigt.

Kontraktet mellan ADY och Konsortiet tecknades för Konsortiets del av Evgeny Pavlov enligt fullmakt. Fullmakten är daterad i augusti 2013, vilket alltså är efter det att Konsortiet har bildats och vunnit upphandlingen.

Vad gäller samarbetet med TSR var ansvarsfördelningen mellan Bombardier och TSR 70/30. Bombardier tittade även på alternativa samarbetspartners, vilket framgår av e-postkorrespondens mellan bl.a. Simon Knubel på Structured Finance och Mattias Westerlund. Det finns även e-postkorrespondens från Mattias Bimer som utvisar att TSR godkändes ur ett compliance-perspektiv. Under 2008 genomfördes en omfattande reform av företagsregistreringen i Azerbajdzjan och då registrerades även TSR i samband med att företrädaren upplöstes. Det saknades visserligen reviderade årsredovisningar för TSR, men eftersom det inte är ett krav i Azerbajdzjan gjordes den finansiella bedömningen på de skattedeklaration som åberopats av försvaret. Det var inte Thomas Bimer som godkände TSR som samarbetspartner, utan det skedde av någon annan inom koncernen. Det krävdes vidare godkännande på group-nivå för ingående av konsortieavtalet.

Vissa kontakter mellan upphandlare och anbudsgivare är nödvändiga under en upphandling. Även i det aktuella fallet har det förekommit sådana kontakter. Bombardier har försökt få upphandlingsvillkoren att överensstämma med vad Bombardier ville erbjuda, vilket inte är konstigt i sig. Bombardier hade ett försprång jämfört med konkurrenterna eftersom de redan var etablerade på den ryska marknaden.

Bombardiens lösningar och utrustning var alltså väl anpassade till regelverk och andra lokala förhållanden.

6. DEN MUNTliga BEVISNINGEN

6.1 Thomas Bimer

Thomas Bimer har berättat i huvudsak följande. Han har en fyraårig teknisk gymnasieutbildning och fick 1986 anställning på Ericsson Signalsystem, vilket senare blev BTSE. I sitt arbete har han utvecklat signalsystem för järnvägar, bl.a. EBI Lock 950, och har i stor utsträckning jobbat med landanpassningar av signalsystemen. Syftet var att göra Bombardiers system kompatibla med andra länders signalsäkerhetsreglementen, för att kunna sälja systemen där. I Ryssland och Polen gick landanpassningarna bra, och i alla gamla sovjetstater finns samma signalsäkerhetsreglemente. Bombardiers system uppfyllde därmed redan de tekniska specifikationer som fanns i Azerbajdzjan inför upphandlingen.

Inom Bombardier fanns tidigt en strategi att ta sig in på marknaden i CIS-länderna eftersom järnvägarna där var eftersatta. Första gången Azerbajdzjan nämndes var nog redan år 2009 då det kom på tal att kraften skulle ändras, vilket skulle innebära att också signalsystemen behövde bytas. Bombardier hade ett stort försprång på marknaden eftersom man redan kunde tekniken och hade gjort landanpassningen för de gamla sovjetstaterna. Det arbetet hade tagit omkring fem år. Bombardier var ensamma om att ha gjort den landanpassningen när projektet i Azerbajdzjan sedermera lanserades. Vidare var Bombardier och det ryska järnvägsbolaget delägare i Elteza, vilket innebar att de samarbetade med dem som gjort växeldriv, signaler och vägskiltsanläggningar i forna Sovjetunionen. Det var en tillgång eftersom detta var någonting som också skulle göras i Azerbajdzjan. Mot den här bakgrunden antog han att Bombardier skulle vinna upphandlingen. De enda riktiga konkurrenterna var de andra stora bolagen på området, ofta kallade "The Big Six", men dessa hade inte gjort Bombardiers landanpassningar.

Inom Bombardier hade han över tid flera olika roller. Vid årsskiftet 2011–2012 blev han regionchef. Som regionchef stod han för strategiarbete och ledarskap. Han hade han en ledningsgrupp på 15–20 personer. Inom regionen bedrevs omkring 50–60

Avdelning 2

projekt i flera länder samtidigt. Han detaljstyrde inte de olika projekten och anbudsprocesserna. Genom möten med sina medarbetare, där han fick kortfattade uppdateringar, höll han sig informerad om pågående projekt och anbud samt gjorde noteringar i sina anteckningsböcker. I upphandlingar ansvarade han för att se till att det fanns rätt strategi, teknik och resurser för projektet snarare än för de praktiska detaljerna. Han har inte vid något tillfälle fått uppgifter av någon medarbetare om att det pågick oegentligheter inom ramen för upphandlingen i Azerbajdzjan. Denis Vodnev var bidmanager. Evgeny Pavlov var drivande i projektet och jobbade som försäljningschef på BT Ryssland.

Vitboken var en angelägenhet för funktionen ”Sales” och användes som ett budgetverktyg. Han arbetade inte på ”Sales” när den aktuella Vitboken uppdaterades och godkändes. Blåboken godkändes på högre nivåer än på regionnivå. I Blåboken samlades all data relevant för ett att buda i upphandlingen: information om vilka resurser som krävdes, projektkalkyl, tidsplaner, juridik m.m. Han var egentligen inte inblandad i arbetet med Blåboken utan delegerade ansvar till bid manager så att de olika delarna i Blåboken kom på plats och godkändes av varje funktion. Funktionerna arbetade relativt självständigt. I förundersökningen finns det bara tre e-mail som är riktade direkt till honom och han behövde han bara agera på ett e-mail vid ett tillfälle; detta för att tillsätta en extra resurs i form av Daniel Massi. Inom ramen för arbetet med Blåboken gjordes rigorösa kontroller inför varje projekt. Rörande varje bolag som man samarbetade med skulle det göras en *due diligence* i form av kontroller av bolagets ägare, finansiella status och annat. Han vet inte exakt hur kontrollerna utfördes.

Inom Bombardier fanns det ett system för återkommande webbaserade kurser i anti-korruption, etik och liknande. Exportrådet och Bombardier gjorde resor till CIS-länderna och fick utbildning i risker med att göra affärer där. Han visste att Azerbajdzjan var ett land med en hög grad av korruption.

Vad han vet fick Evgeny Pavlov för första gången kontakt med TSR under sensommaren eller hösten 2012. I december 2012 fick han själv reda på att TSR fanns.

Avdelning 2

När projektet i Azerbajdzjan kom på tal trodde han först att projektet skulle genomföras som en enda upphandling av en totalentreprenör med Bombardier som möjlig underentreprenör, vilket också syns i Vitboken. När det inte blev så och Världsbanken och ADY istället valde att genomföra flera upphandlingar, bildade Bombardier ett konsortium. Bombardier har även i tidigare projekt bildat liknande konsortier.

I arbetet med upphandlingen valde Bombardier mellan tre potentiella lokala samarbetspartners, varav TSR var en. Bombardier försökte alltid arbeta med det före detta statliga installationsbolaget, och i Azerbajdzjan utgjorde TSR det bolaget enligt informationen han fick. Att ett sådant bolag ingick i Konsortiet gjorde att han ansåg att chanserna att vinna upphandlingen ökade. Fördelen med att arbeta med gamla statliga installationsbolag när man driftsätter ett projekt är att de har viktig kunskap om den befintliga järnvägen. Sådana bolag vet också hur man i anbudsprocessen beskriver ett system, vilket ökar chanserna att vinna. Inom ramen för landanpassningarna hade Bombardier lärt sig att det var fördelaktigt att arbeta med dessa bolag.

Han visste inte vem som företrädde TSR och var inte inblandad i Bombardiernas *due diligence*-kontroller av bolaget, men kontroller gjordes som alltid inom ramen för arbetet med Blåboken. Det var främst funktionerna ”Structured Finance” och ”Contracts” som utförde kontrollerna. I e-postkonversationer som åklagarna har visat framgår att Bombardier diskuterade TSR:s ägande och skattedeklarationer. Att Blåboken sedermera godkändes innebar att alla kontroller av samarbetspartners hade genomförts. Vad gällde ADY:s krav i upphandlingen visste han att TSR hade erfarenhet från ett projekt i Georgien. Det var bara några dagar före det att anbudsfasen var till ända som TSR blev helt godkänt som samarbetspartner.

Avlyssningen den 2 april 2017 från bl.a. Peter Cedervalls och Shezad Salims diskussion gällande TSR:s roll i projektet kan möjligen förklaras utifrån att TSR hyrde in resurser och personal i arbetet med projektet, eller att man funderade på att byta ut TSR som partner då projektet hade stått stilla.

Avdelning 2

Det finns många sätt att påverka en upphandling innan den offentliggörs, bl.a. genom handelsdelegationer och mässor där man deltar för att presentera sina lösningar. Därtill arbetar upphandlande myndigheter med att samla in information från möjliga leverantörer före det att en upphandling offentliggörs. Upphandlaren kan t.ex. ta fram tekniska specifikationer som de kommunicerar till leverantörer och önskar respons på. Det är inte ovanligt att en leverantör försöker sälja in sina tekniska lösningar så att beställaren formulerar upphandlingsvillkoren på ett visst sätt. Så var det även i den aktuella upphandlingen. Det var förmodligen fler leverantörer än Bombardier som försökte påverka villkoren.

I Blåboken tog Evgeny Pavlov fram budget och anbudspris för upphandlingen. Priset stämde väl överens med ADY:s budget eftersom det räknades fram utifrån offentliga uppgifter i upphandlingen samt priser i historiska upphandlingar.

Multiservs huvudsakliga uppgift var att leverera EBI Lock-material och icke EBI Lock-material såsom datorsystem och möbler. De stod även för transport och tog valutarisker. Utöver de två avtalen om att sälja respektive återköpa EBI Lock-system fanns ett licensavtal från Elteza som reglerade mellanhavandena med Multiserv i projektet. Multiserv var en del av 1520-gruppen och skapades i Elteza-affären. Han hade inte kontakt med någon person som arbetade på Multiserv utan hade kontakt med 1520-gruppen. Det utfördes *due diligence*-kontroller beträffande Multiserv i samband med Elteza-affären. Att Multiserv inte angavs som underleverantör i anbudsdokumenten berodde på att bolaget inte föll in under definitionen av en underleverantör. I avlyssningen från samtal mellan honom och Carolina Lönn den 18 december 2016 diskuterades vilken underleverantör Multiserv använde för att transportera utrustning.

Han har aldrig sagt till Daniel Massi att inte skulle ställa så många frågor om TSR och fokusera på "Legal". Mattias Westerlund tog aldrig upp med honom att han var orolig över något e-mail från Evgeny Pavlov och vad han känner till mottog inte heller David Penhorwood något samtal från Mattias Westerlund rörande detta.

Under våren 2017 blev han arbetsbefriad från Bombardier och är inte längre anställd i bolaget.

6.2 Daniel Massi

Daniel Massi har berättat i huvudsak följande. Han arbetade som jurist på Bombardier från sommaren 2010 till maj 2014 inom affärsområdet RCS och funktionen Legal/Contracts. Merparten av arbetet gick ut på att förbereda anbud i upphandlingar. Hans närmaste chef var Mattias Westerlund.

Den aktuella upphandlingen var ett stort och viktigt projekt för Bombardier. Inom bolaget hade det talats om Azerbajdzjan länge och att man skulle ta sig in på den marknaden. När upphandlingen inleddes var han stationerad i Bangkok men blev satt att hjälpa till med projektet strax före det att han skulle återvända till Sverige. Han jobbade i projektet från december 2012 eller januari 2013 och var en av flera som granskade anbudsmaterial och avtalsvillkor. Han blev tillfrågad om han kunde granska och kommentera avtalsvillkor redan innan februari 2013, dvs. före det att upphandlingen offentliggjordes, och det är i sig ganska vanligt i en upphandling.

Han arbetade mer med anbudet än med frågorna kring Konsortiet. Det var främst den ryska verksamheten som drev projektet. Medarbetarna i Ryssland rapporterade till Thomas Bimer. Hans kontakt med BT Ryssland skedde främst genom Denis Vodnev och till viss del genom Evgeny Pavlov. Han diskuterade projektet med Mattias Westerlund.

Under anbudsprocessen fanns en diskussion kring Bombardiars potentiella konsortiepartner, och han var inkopierad i en del e-mail rörande detta. Bombardier ställde vissa krav för att en konsortiepartner skulle godkännas och för att bedöma om kraven uppfylldes behövde viss dokumentation tas fram och godkännas på "Group-nivå". I hans roll ingick att samla in materialet. Hans uppfattning var att materialet i den här upphandlingen kom in sent eller var bristfälligt. TSR var inte bekant för honom innan det dök upp som möjlig samarbetspartner i projektet. Det var nog Evgeny Pavlov som

Avdelning 2

föreslog TSR. I upphandlingsvillkoren angavs att varje konsortiedeltagare skulle uppfylla vissa krav på omsättning och liknande. Den ryska delen av Bombardier skulle ta fram information om TSR. Det fanns inte så mycket information om TSR och han bedömde att det fanns en risk att TSR inte skulle uppfylla kraven, varför alternativa samarbetspartners diskuterades. Structured Finance var den funktion som skulle kontrollera och godkänna TSR som samarbetspartner, och sedan skulle även "Group" lämna sitt godkännande. I den *due diligence* Structured Finance gjorde tror han att det ingick kontroll av bolagets historik, kreditratings, finansiella förutsättningar m.m. Han blev urfasad ur projektet men förutsätter att TSR godkändes. Blåboken granskas av flera funktioner och på olika nivåer inom koncernen. Ofta kommer "approval" ganska sent före det att budet ges in. Om Blåboken godkänns har också samarbetspartners godkänts.

Hans uppfattning var att informationen kring TSR var så bristfällig och kom så sent att det kunde ifrågasättas varför det var så viktigt att välja just det bolaget som samarbetspartner. Han tog upp den saken med Mattias Westerlund, Thomas Bimer och bidteamet. Under anbudsfasen blev han i samband med en diskussion om TSR tillsagd av Thomas Bimer att inte ställa så många frågor och fokusera på "legal". Även chefen för den ryska verksamheten, Konstantin Khromushkin, skickade ett e-mail om att han inte skulle ställa så många frågor. "Legal"-funktionen hade inte makt att stoppa ett anbud.

Han var inkopierad på e-mailkonversation mellan Evgeny Pavlov och Mattias Westerlund där Evgeny Pavlov skrev att Bombardier kunde justera svaren. Detta reagerade han på och diskuterade med Mattias Westerlund eftersom man generellt sett inte får påverka beställarens svar. Han vet emellertid inte om Evgeny Pavlov faktiskt vidtog några oegentliga åtgärder. I korrespondens nämndes det också att TSR var viktiga som samarbetspartner och att chanserna att vinna utan TSR var små. Mot bakgrund av att informationen om TSR var så ofullständig undrade han över detta.

Med sitt mail till Evgeny Pavlov m.fl. den 22 februari 2013 menade han att han hade granskat de generella avtalsvillkoren och ingenting annat, samt att beställaren inte hade tagit hänsyn till hans synpunkter.

Det var inte ovanligt för att Bombardier använde lokala samarbetspartners. Det brukade dock förekomma kontakter med någon jurist hos konsortiepartnern. Han hade emellertid inte kontakt med någon på TSR och tror inte heller att Mattias Westerlund hade det

6.3 Mattias Westerlund

Mattias Westerlund har berättat i huvudsak följande. Han arbetade som jurist på Bombardier mellan 2003 och 2015 och var ansvarig för funktionen Legal/Contracts fram till 2014. David Penhorwood var hans chef. Thomas Bimer var en central medarbetare som han samarbetade med.

Projektet i Azerbajdzjan föredrogs i regionens ledningsgrupp på ett relativt tidigt stadium, säkert ett par år innan själva upphandlingen. När det var dags att förbereda anbud, gå igenom kontraktshandlingar och eventuella konsortier startade arbetet inom hans funktion. Projektet var mycket större än andra projekt som regionen hanterade och alla var medvetna om att det var viktigt för Bombardier att vinna. Det var mycket fokus på projektet och flera beslut behövde eskaleras till högre nivåer inom organisationen då regionen inte hade mandat att fatta alla beslut. Regionen skötte det löpande arbetet med projektet. Thomas Bimer var ytterst ansvarig inom regionen. Därtill var flera medarbetare från Ryssland involverade i arbetet. Evgeny Pavlov var ansvarig för regionens säljavdelning och jobbade i hög grad med projektet. Han och Evgeny Pavlov hade kontakt emellanåt och diskuterade huvudsakligen kontraktuella frågor. Han uppfattade att Thomas Bimer och Evgeny Pavlov hade tät kontakt.

Han visste ingenting om TSR när det först presenterades som en potentiell konsortiepartner. Utifrån material som Legal/Contracts tog fram gjorde Structured Finance kontroller av TSR:s finansiella ställning och ägande och upptäckte då att bolaget i princip saknade finansiell historik. Det fanns inte mycket information om TSR och det visade sig att bolaget hade problem med att ställa ut bankgarantier – vilket ofta krävs av bolag som anses vara ”sub-investment grade”. Eftersom Konsortiet sedermera bildades förmodar han att TSR godkändes. Själv ansåg han att informationen var

Avdelning 2

knapphändig och att det var tveksamt om TSR hade den finansiella styrka som behövdes. Det han har uppgett i tidigare förhör om vad han visste om TSR – att det var ett företag som bestod av före detta järnvägsmännskor med resurser för arbetet som skulle utföras – kan emellertid stämma. Den informationen kan han ha fått av Evgeny Pavlov. Han kan inte minnas att han eller någon annan på Legal hade kontakt med företrädare för TSR. Han vet inte om juristen på BT Ryssland hade kontakt med företrädare för TSR. Utöver Structured Finance-funktionens godkännande måste en konsortiepartner godkännas på ”Group-nivå”.

Legal/Contracts ansvarade för avsnitten i Blåboken som rörde avtalsvillkor. I det aktuella projektet gick han igenom dessa avsnitt, men minns inte om det fanns någonting som han reagerade på.

Samarbete med en upphandlande myndighet före det att en upphandling offentliggörs kan vara tillåtet, men det varierar från fall till fall. Han känner varken till namnet Rafiq Gulmaliyev eller någon person som både arbetade på ADY och TSR. Han har besökt Azerbajdzjan en gång för att utreda möjligheterna till bankgarantier vid bildandet av Konsortiet. Han minns inte när resan gjordes eller om han träffade företrädare för ADY eller TSR.

I e-postkorrespondens mellan honom och Evgeny Pavlov den 19 mars 2013 diskuterades leverantörernas frågor till ADY. Sådana frågor ställs i alla upphandlingar. I det här fallet kunde Bombardier inte se att ADY hade svarat på samtliga frågor. Enligt Evgeny Pavlovs e-mail hade Bombardier möjlighet att påverka svaren. Alla vet att ett sådant handlande är kriminellt. Han svarade därför Evgeny Pavlov att Bombardier inte fick påverka svar. Han tog även upp Evgeny Pavlovs e-mail med Thomas Bimer och David Penhorwood. Thomas Bimer talade han med samma dag, men denne svarade inte riktigt, vilket gjorde honom förvånad och besviken. David Penhorwood ringde han upp samma dag, men denne sa att han inte skulle oroa sig. Han diskuterade även saken med Daniel Massi samt gjorde en anmälan till Bombardiars Compliance Officer i Montreal eller Berlin, som han dock inte fick någon respons från. Han vidarebefordrade inte Evgeny Pavlovs e-mail till Thomas Bimer och David Penhorwood för

att bilagan till detta kan ha varit krypterad och att det då inte gick att skicka vidare. Själva e-posttråden kunde han skicka vidare, vilket han senare också gjorde till polisen. Han har ingen förklaring på frågan från försvaret om varför tråden finns i två versioner som inte är identiska – en som kommit från Världsbanken och en som kommit in från polisen.

Han reagerade på det e-mail Peter Cedervall skickade den 10 maj 2013 om att Bombardier var *"solidly in the race"*. Att hamna på femte plats prismässigt men ändå vinna en upphandling är ovanligt, även om andra faktorer också räknas.

6.4 Fredrik Hellander

Fredrik Hellander har berättat i huvudsak följande. Han är civilingenjör och påbörjade i augusti 2014 ett traineeprogram på Bombardier. Inom ramen för en valutaanalys rörande projektet i Azerbajdzjan tittade han på avtal och leverantörslistor. I materialet figurerade leverantören Multiserv Limited som han inte sett tidigare. Han sökt information, men det fanns inte någon hemsida, kontaktuppgifter eller beskrivning av bolagets verksamhet. Det fanns vidare två närmast identiska avtal som gick ut på att BTSE, enligt det första avtalet, sålde material till Multiserv och att BT Ryssland, enligt det andra avtalet, köpte samma material direkt från Multiserv. Den enda skillnaden mellan avtalen var ett prispåslag om cirka 700 procent i det andra avtalet. Han uppfattade detta som ett orimligt påslag för en mellanhand som inte tillförde värde i projektet. Han insåg att det inte gick några materialleveranser till Multiserv och tyckte inte att någon kunde förklara prisskillnaden på ett rimligt sätt, särskilt med tanke på att Multiserv framstod som ett skalbolag. Han lyfte frågorna om Multiserv med flera personer inom Bombardier, bl.a. med Thomas Bimer. Han fick aldrig något tillfredsställande svar. Den stora prisdifferensen kunde enligt honom inte motiveras och det var märkligt att det saknades avtal som mer i detalj reglerade mellanhavandena med Multiserv samt vad bolaget skulle tillföra.

6.5 Peter Cedervall

Peter Cedervall har berättat i huvudsak följande. Han är civilingenjör och började år 1997 att jobba på det bolag som sedermera blev Bombardier. Efter ett kort uppehåll

Avdelning 2

från Bombardier mellan år 2008 och 2010 började han som regionchef inom affärsområdet RCS. I oktober 2011 blev han global chef, s.k. divisionschef, för RCS.

I en upphandling är det regionchefens roll att vara en ledare och processägare, med ansvar för strategi och personal. En region är så stor att det krävs en struktur med olika funktioner, projektteam och ”sub-regioner”. Inom Region North pågick det ständigt omkring 50–100 medelstora och stora anbudsförfaranden.

I en upphandling som exempelvis rör en ny marknad kan man använda samarbetspartners. Bombardier hade sällan de resurser och den kompetens som krävdes, t.ex. i form av installatörer, för ett projekt utanför hemmamarknaden. En samarbetspartner granskades både av anbudsteamet samt av jurister och ekonomer, t.ex. beträffande finansiell status. Att en funktion lyfte en risk behövde det inte betyda att man gav upp affären, men man hanterade risken.

Det förekommer alltid en dialog mellan beställare och leverantörer inför en upphandling. Beställaren har ett intresse av att utforma upphandlingsvillkoren på ett relevant sätt. Tidigt i processen kan en beställare dela med sig av sina förväntningar, medan leverantörer kan komma in med synpunkter och förslag. Ofta sker detta i ett tidigt skede men också senare, sedan upphandlingen offentliggjorts, genom exempelvis frågor och svar. Det ligger exempelvis i beställarens intresse att förklara vad budgeten ungefär ligger på, antingen på ett öppet och formellt sätt eller på annat sätt. Man måste alltid utgå ifrån att samtliga potentiella leverantörer får samma information, särskilt vad gällde den aktuella upphandlingen där Världsbanken finansierade och reviderade projektet. Även efter att en upphandling offentliggjorts kan formella och mindre formella kontakter ske. Man får även då utgå ifrån att samtliga potentiella leverantörer får samma information.

I den aktuella upphandlingen var han i egenskap av divisionschef en av dem som skulle godkänna mandatet för affären. Före det att divisionen gav sitt godkännande hade ”sub-regionen” och regionen redan granskat och godkänt anbudet. Inför divisionens godkännande hölls möten varvid man ställde frågor och granskade projektet.

TSR fanns med i Blåboken och det fanns en diskussion om huruvida de var rätt samarbetspartner. Han hade ingen djupare kännedom om TSR men godkände bolaget som samarbetspartner utifrån underlaget i Blåboken. Granskningen av TSR var ganska bred. Bolaget hade bl.a. granskats av "Structured Finance"-funktionen. Det fanns någon enskilda risk som Bombardier hanterade med hjälp av reserver och förskottsbetalningar. Dokumentationen kring TSR var något bristfällig, men den risken kunde hanteras och vägas mot fördelar med bolaget. Det är inte heller ovanligt att all dokumentation som begärs in rörande en partner inte inkommer. Det fanns inga "röda lampor" såsom korruptionsrisker och liknande förknippade med TSR. Han hade inte någon kännedom om Rafiq Gulmaliyev eller någon som arbetade på TSR och ADY samtidigt.

Bakgrunden till e-postmeddelandet med rubriken "Azerbaijani bid docs" från Evgeny Pavlov den 21 december 2012, där bl.a. han själv och Thomas Bimer var inkopierade, kan ha varit att beställaren hade frågat efter återkoppling från flera leverantörer. Det är inte ovanligt inför en upphandling.

E-postkorrespondensen den 17 februari 2013 mellan Evgeny Pavlov, honom och Thomas Bimer ledde, enligt vad han tror, till ett möte. Ofta sker diskussioner om upphandlingspris vid fysiska möten.

Om man har det bästa priset och den bästa produkten brukar man vinna en upphandling, och i den aktuella upphandlingen hade Bombardier nog det. De leverantörer som hade ett bättre pris hade inte produkten, och de leverantörer som hade produkten hade ett sämre pris. På den aktuella marknaden var det bara Bombardier som hade en godkänd produkt. Det hade tagit Bombardier fyra eller fem år att ta fram och få sin produkt godkänd på marknaden, dvs. i gamla Sovjetunionen. De andra större konkurrenterna hade sämre priser. Baserat på detta ansåg han att Konsortiet var i en bra position att vinna upphandlingen, även om man hamnade på femte plats prismässigt.

Han hade inte kontakt med någon person i Azerbajdzjan och har bara besökt landet en gång efter att upphandlingen avslutades.

Ryska partners är en grupp av företag som har ingått avtal med och granskats av Bombardier, bl.a. i samband med Elteza-affären. Multiserv är en del av företagsgruppen.

I mars 2017 fick han i uppdrag att leda en internutredning gällande upphandlingen i Azerbajdzjan. Slutsatsen av utredningen var bl.a. att processen hade gått till som den skulle enligt Blåboken. År 2017 fick han sluta på Bombardier.

7. DOMSKÄL

7.1 Den rättsliga regleringen

Den som är arbetstagare och tar emot, godtar löfte om eller begär en otillbörlig förmån för utövningen av anställningen eller uppdraget döms för tagande av muta enligt 10 kap. 5 a § första stycket brottsbalken. Den som ger, utlovar eller erbjuder en sådan förmån döms enligt 5 b § för givande av muta. Om grovt brott finns bestämmelser i 10 kap. 5 c § brottsbalken. Vid bedömningen av om brottet är att anse som grovt ska särskilt beaktas om gärningen innefattat missbruk av eller angrepp på en särskilt ansvarsfull ställning, avsett betydande värde eller ingått i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning eller annars varit av särskilt farlig art.

De objektiva krav som uppställs för att någon ska kunna dömas för tagande eller givande av muta är: (1) att det ska vara fråga om en mutbar person, (2) att det ska föreligga ett samband mellan mottagandet av förmånen och mottagarens anställning (tjänstesamband), (3) att det ska ha erbjudits, utlovats eller lämnats en förmån och (4) att förmånen ska ha varit otillbörlig.

Vem som helst kan göra sig skyldig till brottet givande av muta, men det måste ske till en enligt lagtexten definierad mutbar person, dvs. mottagaren av förmånen ska vara en arbetstagare eller uppdragstagare. Definitionen av arbetstagare i bestämmelsen träffar var och en som är anställd eller fullgör uppdrag.

Avdelning 2

För att det ska vara fråga om mutbrott ska det dominerande sambandet mellan parterna vara ett tjänstesamband och förmånen ska ytterst kunna sättas i samband med något som är att hänföra till den verksamhet som arbets- eller uppdragstagarens huvudman bedriver. Tjänstesambandet behöver endast bestå i att givaren – eller den som givaren avser att gagna – och mottagaren har, har haft eller kan antas få kontakt med varandra i tjänsten (NJA 2009 s. 751). För straffbarhet krävs inte att förmånen är inriktad på något som det slutligen ankommer på arbets- eller uppdragstagaren att utföra eller att förmånen kan visas ha samband med en viss tjänsteåtgärd. Det behöver inte heller bevisas att förmånen syftat till, föranlett eller belönat någon oriktig åtgärd eller åtgärd som gynnar den som lämnat, utlovat eller erbjudit förmånen. Förmånen ska ytterst kunna sättas i samband med något som är att hänföra till den verksamhet som arbetstagarens huvudman bedriver. Det ska finnas en tänkbar koppling mellan förmånen och någon åtgärd som arbetstagaren haft möjlighet att utöva inflytande över.

En förmån kan bestå av vad som helst som är attraktivt för mottagaren. Ofta är förmånen av materiellt slag med ett ekonomiskt värde såsom pengar, rabatter, provisioner eller lån, men även immateriella förmåner som t.ex. rekommendationer eller betyg omfattas av bestämmelsen. Förmånen kan i vissa fall vara dold och då utgöras av t.ex. eftergivna räntor eller oförklarligt höga konsultarvoden. I ett upphandlingsförfarande kan förmånen bestå i ett betydelsefullt kontrakt. Det krävs inte att personen ifråga har påverkat eller påverkats av ett erbjudande. Den brottsliga handlingen är fullbordad även om någon förmån aldrig accepteras, mottas eller överlämnas. Det är tillräckligt att mottagaren gett uttryck för en vilja att behålla förmånen eller disponera den på annat sätt. (Prop. 2011/12:79 s. 13 f och 45 f. Se även Svea hovrätts dom den 25 juli 2016 i mål B 793-15 angående bedömning av förmån i form av kontrakt.).

Gärningsmannen behöver heller inte ta emot eller ge ut förmånen för egen del. Det räcker med att så sker för annan – exempelvis något organ med vilket gärningsmannen kan kopplas samman. Det är tillräckligt att förmånen avses tillkomma nära släktingar till den till vilken erbjudandet m.m. lämnas, eller en organisation eller annat organ som denne kan sammankopplas med (prop. 2011/2012:79 s. 45 f). Ansvaret är emellertid

Avdelning 2

begränsat till det som ligger inom egennyttans ram. Om förmånen avses tillkomma t.ex. ett företag är det en tillräcklig koppling om den till vilken erbjudandet m.m. lämnas är delägare i företaget eller på annat sätt har inflytande i detta.

När det sedan gäller otillbörlighetsbedömningen kan till att börja med konstateras att uttrycket ”otillbörlig förmån” är vagt. Med hänsyn till att det är ett uttryck som används för att avgränsa området för vad som är straffbart måste lagtolkningen präglas av försiktighet. Styrande blir kravet på att den enskilde ska kunna förutse när denne agerar på ett straffbart snarare än ett olämpligt sätt. Det är därför inte tillräckligt att ett handlande är olämpligt eller oetiskt i mer allmän bemärkelse. För att vara straffbart måste handlandet klart ligga utanför gränsen för det godtagbara. (Se NJA 2020 s. 241 p. 9.) Frågan om otillbörligheten prövas på grundval av en samlad bedömning av alla för det enskilda fallet betydelsefulla omständigheterna. Det som bedömningen framför allt utgår ifrån är den aktuella tjänstens eller uppdragets beskaffenhet samt arten och värdet på förmånen. Bedömningen sker med utgångspunkt i om förmånen objektivt sett har haft förutsättningar att påverka eller varit ägnad att påverka mottagarens tjänste- eller uppdragsutövning, när det utifrån omständigheterna i det enskilda fallet kunnat befaras att så skulle ske, även om det faktiskt inte skett. Varje transaktion som bedöms kunna påverka utförandet av vissa uppgifter eller uppfattas som en belöning för hur uppgifter har utförts är i allmänhet otillbörlig. Otillbörlighet föreligger också om det ligger i sakens natur att syftet med den förmån som den ifrågavarande personen tagit emot, godtagit ett löfte om eller begärt inte kan vara något annat än att påverka till pliktstridigt handlande eller att belöna sådant handlande. I mindre uppenbara fall måste otillbörlighetsbedömningen grundas främst på förmånens ekonomiska värde och karaktär samt beskaffenheten av den tjänst eller det uppdrag som förmånstagaren innehar. Andra omständigheter kan dock vara av betydelse – t.ex. om förmånen har ett socialt eller verksamhetsmässigt berättigande. I vissa fall måste en arbetstagares uppgifter anses kräva ett så starkt integritetsskydd att redan förmåner av helt obetydligt värde fyller kraven på otillbörlighet. Detta gäller i hög grad i fråga om myndighetsutövning och närbesläktad verksamhet, t.ex. offentlig upphandling. (Prop. 2011/12:79 s. 44). Förhållandet att mottagaren kan utöva inflytande över en beslutsprocess som kan gynna givaren är av betydelse inte bara för bedömningen av om det

föreligger ett tjänstesamband utan också för bedömningen av otillbörligheten. Detta förhållande kan vara ägnat att ytterligare konkretisera risken. (Jfr. NJA 2020 s. 241 p. 16.)

7.2 Bevisrättsliga utgångspunkter

Åklagarens gärningsbeskrivning utgör ramen för domstolens prövning avseende skuldfrågan i brottmål. Gärningsbeskrivningen består av de faktiska omständigheter som åklagaren menar har omedelbar betydelse för att det har begåtts en brottslig gärning. För en fällande dom i brottmål krävs att domstolen genom den utredning som lagts fram finner det ställt utom rimligt tvivel att den tilltalade har begått den gärning som åklagaren påstår. För fällande dom krävs att det är ställt utom rimligt tvivel att den tilltalade har gjort sig skyldig till den gärning som ligger till grund för åtalet. Åklagarens bevisbörda avser samtliga omständigheter som ingår i gärningspåståendet. Det innebär att det ska vara praktiskt taget uteslutet att det har gått till på något annat sätt än det som åklagaren påstått. Det är alltså inte tillräckligt att åklagarens gärningspåståenden framstår som mer sannolika, eller ens väsentligt mer sannolika än den tilltalades berättelse.

Åklagarens bevisbörda samt det högt ställda beviskravet i brottmål gäller även för gärningar som är svårutredda och där det kan finnas påtagliga bevisvärigheter, exempelvis förhållanden i andra länder där det är svårt att få insyn eller gärningar som ligger långt tillbaka i tiden. Domstolens prövning tar alltså inte sikte på om åklagaren har presenterat den bästa möjliga bevisningen givet de faktiska förutsättningarna samt eventuella bevisvärigheter i målet.

Utgångspunkten är att det råder fri bevisprövning, vilket innebär att det inte i förhand går att fastställa vilka krav på bevisningen som ska ställas för att beviskravet ska vara uppfyllt. Domstolen ska emellertid utifrån en samvetsgrann prövning av allt som förekommit avgöra vad som är bevisat i målet, 35 kap. 1 § första stycket rättegångsbalken. Domstolens prövning av bevisningen måste bygga på rationella skäl samt vara objektiv och strukturerad. Med detta menas att alla enskilda bevis initialt måste analyseras var

för sig. Därefter tar domstolen ställning till om det sammanlagda värdet av bevisningen är tillräckligt för att nå upp till beviskravet och om det alltså är styrkt att det gått till på det sätt som påståtts i gärningsbeskrivningen. Om åklagarens bevisning bedöms vara otillräcklig ska den tilltalade frikännas. Om beviskravet bedöms vara uppfyllt ska den tilltalades uppgifter och annan bevisning som åberopats mot åklagarens gärningspåstående granskas. Om gärningsbeskrivningen därigenom motbevisas eller om den tilltalades berättelse tar sådan kraft från åklagarens bevisning att beviskravet inte är uppfyllt ska åtalet ogillas.

7.3 Utredningens robusthet m.m.

Försvaret har anfört att det finns brister vad gäller utredningens robusthet samt försvarets möjlighet till insyn i utredningen. Enligt försvaret är det utifrån dessa förhållanden inte möjligt att ens göra en bevisvärdering. Som exempel på detta har det uppgetts att det råder oklarhet kring olika dokumentes ursprung, exempelvis hur dessa kommit Världsbanken till del, samt att försvaret inte har insyn i de utredningar som pågår och bedrivs av amerikanska myndigheter.

Åklagarna har uppgett att det material som lagts fram i målet kommer från Världsbanken. Åklagarna har vidare förklarat att det inte har varit möjligt för dem att få hjälp med att genomföra egna utredningsåtgärder i Azerbajdzjan, vilket enligt åklagarna kan förklaras med att korrupta länder normalt sett inte utreder korruption. Åklagarna har hänvisat till att det enligt OECD:s konvention¹ som utgångspunkt är givalandet som måste utreda fall av misstänkt korruption.

Enligt svensk rätt anses bevisningen som robust först när föreliggande bevisning är så omfattande att bevisbedömningen svårligen kan rubbas av möjligheterna att införa ytterligare utredning. Domstolen ska beakta utredningens robusthet inom ramen för

¹ OECD Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions

bevisprövningen. Som redogjorts ovan – angående beviskrav som uppställs i brottmål – får eventuella brister i utredningens robusthet gå ut över åklagaren. Detta gäller även om det varit förenat med svårigheter för åklagarna att bedriva förundersökning på grund av förhållanden i annat land och även om det är fråga om svårutredd brottslighet, som korruption kan klassas som.

7.4 Bedömning av skuldfrågan i detta mål

Svensk domsrätt

Enligt åklagarnas gärningsbeskrivning påstås brottet ha begåtts i Sverige och i Azerbajdzjan. Svensk domstol är enligt 2 kap. 1 § brottsbalken behörig att döma enligt svensk lag för brott som begåtts här i riket. Enligt 2 kap. 4 § brottsbalken anses brott begånget där den brottsliga handlingen företogs men även där brottet fullbordades. Ett brott kan alltså vara begånget på flera platser och även i olika länder. Varje plats där någon del av den brottsliga gärningen företagits anses som gärningsort. Det innebär att om en fysisk handling, som utgör en del av brottet, har förövats i Sverige anses brottet ha förövats här. Vid prövning av domsrätsfrågan bör som allmän utgångspunkt åklagarens påstående om händelseförloppet tas för gott, om det inte är uppenbart att det saknar grund (se NJA 2005 s. 586 och NJA 2012 s. 362). Med bakgrund av detta anser sig tingsrätten behörig att pröva målet enligt svensk lag.

Bedömning av åtalet

Utifrån de rekvisit som uppställs i 10 kap 5 b § brottsbalken har åklagarna påstått följande.

- (1) Rafiq Gulmaliyev omfattas av den svenska mutlagstiftningen och var alltså en mutbar person.
- (2) Förmånen har lämnats för Rafiq Gulmaliyevs utövning av sin anställning och det har därmed förelegat ett tjänstesamband.

- (3) Rafiq Gulmaliyev har företrätt TSR under upphandlingen och har däri-genom erbjudits en förmån om 100 MUSD, dvs. förmån har erbjudits, utlovats och/eller lämnats.
- (4) En förmån i form av ett kontraktsvärde om 100 MUSD, som lämnats till en offentlig tjänsteman, under en offentlig upphandling, kan inte betraktas som något annat än otillbörlig. Förmånen ska alltså bedömas som otill-börlig.

Vad gäller tidpunkten för brottet anges det i åklagarnas gärningsbeskrivning att det ägt rum under perioden juli 2012 – november 2016. Enligt åklagarnas uppfattning har förmånen lämnats när planerna konkretiseras tillräckligt för att det ska vara möjligt att tala om ett erbjudande, vilket i vart fall skett i december 2012. Brottet har inte avslutats då och efterföljande händelser, såsom tecknande av avtalet med ADY, har varit ett led i att möjliggöra att de utlovade förmånerna också kunnat lämnas.

Tingsrätten har prövat åklagarnas påståenden och härvid gjort följande bedömningar.

Var Rafiq Gulmaliyev en mutbar person?

Den krets av personer som kan träffas av mutansvar utgörs av var och en som är arbetstagare eller som utövar uppdrag. Arbetstagare är den som omfattas av det civil-rättsliga arbetstagarbegreppet. Åklagarens bevisning i denna del består av utdrag ur ett dokument benämnt arbetsbok, enligt vilken Rafiq Gulmaliyev under perioden 2010-05-01—2014-03-03 varit anställd som chef för infrastruktur Bakinska signal och kom-munikationsavdelningen på ADY. Det får härigenom anses visat att Rafiq Gulmaliyev vid tidpunkten då Bombardier förberedde och Konsortiet sedermera även lämnade anbud var arbetstagare vid den upphandlande myndigheten ADY. Rafiq Gulmaliyev var därmed en mutbar person.

Har det förelegat ett tjänstesamband?

Förmånen ska kunna sättas i samband med något som är att hänföra till den verk-samhet som arbetstagarens huvudman bedriver. Åklagarna har gjort gällande att

Avdelning 2

förmånen besatt i att TSR erbjudits, utlovats och fått del av Konsortiets pengar i projektet.

Som framgått ovan anser tingsrätten att det är visat att Rafiq Gulmaliyev var anställd som chef på ADY vid tiden för upphandlingen. ADY var den upphandlande enheten och alltså den som bestämde villkoren för upphandlingen och även vilket anbud som skulle antas. Förmånen får därmed anses ha ett samband med ADY:s verksamhet.

Det ska även finnas en tänkbar koppling mellan förmånen och någon åtgärd som arbetstagaren haft möjlighet att utöva inflytande över, även om det inte behöver styrkas att förmånen syftat till, föranlett eller belönat någon viss åtgärd knuten till lämnaren. Redan den omständigheten att Rafiq Gulmaliyev var anställd för den enhet som direkt skulle komma att beröras av upphandlingen av signalsystem innebär att det funnits möjlighet att han kunnat utöva inflytande över upphandlingen. Försvaret har invänt att det inte har framgått vad Rafiq Gulmaliyevs arbetsuppgifter eller ansvar var. Försvaret har även påpekat att det inom ADY tillsattes en upphandlingskommitté (PIU), men att det inte finns något som knyter Rafiq Gulmaliyev till kommittén och att det därmed inte är visat att han kunnat utöva inflytande över processen. Trots att det finns otydligheter i den del av utredningen anser tingsrätten att dessa inte utgör en sådan brist att det förtar värdet av åklagarens bevisning i övrigt i denna del. Vad gäller tjänstesamband är det dessutom tillräckligt att åklagaren bevisat att det hypotetiskt sett varit möjligt för den utpekade arbetstagaren att utöva inflytande. Därtill framgår av utredningen att Rafiq Gulmaliyev mottagit information av teknisk karaktär genom att Evgeny Pavlov i augusti 2012 skickade handlingen ”Tekniska krav och specifikationer för området Baku-Bejuk-Kesik”. Tingsrätten anser att detta visar att Rafiq Gulmaliyev antingen haft kunskap att själv bedöma den typen av information eller befunnit sig i en sådan position att han kunnat inhämta den av någon annan.

Tingsrätten anser sammantaget att ett tjänstesamband har förelegat.

Har det erbjudits, utlovats och/eller lämnats en förmån?

Enligt åklagaren har förmånen i förevarande fall bestått av erbjudande om partnerskap i Konsortiet med därtill följande möjligheter att ta del av intäkter som utflödat därifrån vid ett kontrakt med ADY. Partnerskapet har följts av att Konsortiet träffat avtal med ADY vilket inneburit faktiska intäkter.

Tingsrätten konstaterar att kontraktet med ADY gällde ett mycket stort projekt, vilket inte minst framgår av kontraktssumman om 340 MUSD. Det framgår vidare av utredningen att det för TSRs vidkommande innebar förväntade intäkter om upp till 100 MUSD. Utbetalningar har även skett från BT Ryssland till TSR under år 2014, vilket inneburit att TSR erhållit faktiska intäkter om ca 30 MUSD. Partnerskapet har därmed otvivelaktigt inneburit möjligheter till vinst för TSR. Det får även antas att det för TSR kan ha inneburit marknadsmässiga fördelar att få möjlighet att delta i ett projekt av en sådan karaktär och omfattning. Sammantaget har det enligt tingsrätten varit fråga om en förmån som träffas av den aktuella bestämmelsen.

Nästa fråga att pröva är om det funnits en koppling mellan den som erbjudits förmånen och den som avses ta emot den, om det inte är fråga om samma person. Åklagarna har pekat på handlingar som visar att Rafiq Gulmaliyev har agerat som företrädare för TSR långt före det att han i mars 2014 formellt anställdes och registrerades som bolagets verkställande direktör. Rafiq Gulmaliyev har i e-mail från 2011 refererat till TSR som "vårt bolag" (eng. "*our company*"). Även i kontakterna med Evgeny Pavlov under 2012 och 2013 framgår att Rafiq Gulmaliyev agerat i huvudsakligt syfte att tillvarata TSR:s intressen och att han gjorde detta i egenskap av – i vart fall informell – företrädare för TSR. Att han sedan under 2014 tillträdde som verkställande direktör och sedermera generaldirektör för TSR förstärker de redan dessförinnan påvisade kopplingarna med bolaget.

Tingsrätten anser sammantaget att åklagarna har visat att det erbjudits och även lämnats en förmån till Rafiq Gulmaliyev i dennes egenskap av företrädare för TSR på sådant sätt som omfattas av straffbestämmelsen.

I anslutning till detta får även prövas när i tiden förmånen ska anses ha lämnats. Utifrån rekvisiten för ett mutbrott kan konstateras att redan ett erbjudande om muta är ett fullbordat brott, även om brottet sedan rent faktiskt kan fortgå under en längre tid. Åklagarna har påstått att brottsperioden sträcker sig från juli 2012 till och med november 2016. Tingsrätten anser inte att åklagarna har visat att det förelåg ett erbjudande eller löfte om förmån i juli 2012. Inte förrän i december 2012 finns några konkreta bevis på att det inom Bombardier är TSR som ska ingå i det tilltänkta konsortiet. Utifrån att TSR sedan utvärderats av Bombardier under anbudstiden får det anses visat att ett erbjudande har lämnats någon gång i tiden mellan december 2012 och februari 2013. Ett avtal mellan BTSE, BT Ryssland och TSR om ett konsortium måste anses ha förelagat vid tidpunkten för ingivandet av anbudshandlingarna den 10 maj 2013, även om detta inte kom att utmynna i ett skriftligt avtal förrän i augusti samma år. I och med att avtal ingåtts, inklusive villkor om fördelning av vinst, är det tingsrättens uppfattning att själva mutbrottet också avslutats. Att utbetalningar skett vid senare tidpunkter är visserligen en konsekvens av avtalet, men har i sammanhanget ingen självständig betydelse. Vad som förevarit under 2015 och 2016 har åklagarna inte berört närmare, mer än en muntlig uppgift om att perioden är angiven relaterad till utbetalningar. Någon bevisning om senare utbetalningar än i november 2014 har under alla förhållanden inte presenterats.

Har förmånen varit otillbörlig?

I otillbörlighetsbedömningen ska samtliga omständigheter runt gärningen beaktas.

Åklagarna har anfört att förhållandena varit sådana att det i första hand ska anses uppenbart att det är fråga om en otillbörlig förmån som påverkat eller belönat. Så kan vara fallet där transaktionen *objektivt sett* har förutsättningar att påverka utförandet av vissa uppgifter, eller om *utredningen visar att arbetstagaren faktiskt* har åsidosatt sina åligganden eller haft för avsikt att göra det, eller om *det ligger i sakens natur* att syftet med den förmån som hen tagit emot, godtagit löfte om eller begärt inte kan vara något annat än att påverka till pliktstridigt handlande eller belöna sådant handlande. (Prop. 2011/12:79 s. 43 f.)

Det står klart att partnerskapet mellan TSR och Bombardier ingicks som ett led i att delta i upphandlingen. Det har vidare rört sig om en upphandling med ett mycket stort kontraktsvärde. Som framgått ovan anser tingsrätten att det fanns ett samband mellan TSR och Rafiq Gulmaliyev. Enbart dessa omständigheter är emellertid inte sådana att det går att slå fast att förmånen var otillbörlig. Tingsrätten anser att åklagarnas utredning i vissa avseenden är påfallande tunn och att bevisningen inte är sådan att det omedelbart går att avfärda andra tänkbara förklaringar till vad som hänt. Eftersom Bombardier otvivelaktigt sökte en lokal samarbetspartner för att utföra de delar av arbetet i projektet kan det inte heller anses ligga i sakens natur att syftet med partnerskapet varit att påverka till pliktstridigt handlande eller motsvarande.

Tingsrätten anser att det är fråga om ett mindre uppenbart fall och går därför vidare i otillbörlighetsbedömningen. Som framgått ovan ska bedömningen göras främst på grundval av förmånens värde och karaktär samt de närmare omständigheterna kring lämnandet av förmånen. Tingsrättens helhetsbedömning kommer i det följande att göras utifrån sådana omständigheter som tingsrätten anser att åklagarna har visat i fråga om otillbörlighet, vägda mot de förhållandena som talar mot otillbörlighet.

En del av åklagarnas påståenden går ut på att Bombardier i tiden före det att upphandlingen offentliggjordes, genom kontakterna mellan Evgeny Pavlov och Rafiq Gulmaliyev, skulle ha fått möjlighet att påverka upphandlingen och därmed haft konkurrensfördelar. Åklagarna har lagt fram bevisning i form av e-mailkorrespondens, dels den som skickades mellan Evgeny Pavlov och Rafiq Gulmaliyev i augusti-september 2012, dels e-mail från Evgeny Pavlov i december 2012 enligt vilket företrädare för Bombardier hade haft ”*several unofficial meetings with rep of tender committee*” samt att Bombardier och ADY synes ha planerat att diskutera Bombardierna s.k. ”*qualification docs*”. Det har även framgått att Bombardier i december hade kännedom om ADY:s budget för projektet. Utredningen visar att det förekom kontakter inför upphandlingen. Frågan tingsrätten har att ta ställning till är om dessa varit av sådant slag att det är visat att Bombardier därigenom fått konkurrensfördelar. Till att börja med kan konstateras att meddelandena i sig är relativt kortfattade och att det utifrån dess ordalydelse inte går att dra några säkra slutsatser. Vad syftet med eller kontexten för

Avdelning 2

kontakterna varit är omöjligt att bedöma utan att ha hört vare sig Evgeny Pavlov eller Rafiq Gulmaliyev om detta. Att en potentiell anbudsgivare känner till vissa förutsättningar innan inbjudan gått ut får anses vara relativt vanligt förekommande, baserat på de uppgifter som lämnats i målet, bl.a. Daniel Massis vittnesmål. Thomas Bimer har berättat att det är vanligt att leverantörer på olika sätt försöker påverka upphandlingar innan inbjudningar går ut, bl.a. genom att delta på mässor eller genom olika handelsdelegationer, beaktas. Även Peter Cedervall har beskrivit att det ligger i kundens intresse att bjuda in och i förväg förklara processen samt att ange vad budgeten ligger på. Han har också uppgett att man då utgår ifrån att andra potentiella anbudsgivare har tagit del av samma information. Sammantaget anser tingsrätten att det inte kan uteslutas att kontakter och informationsutbyte av liknande slag som den mellan Bombardier och ADY också skedde med andra potentiella leverantörer. Kontakterna i sig behöver alltså inte tala för otillbörlighet i mutlagstiftningens mening.

Åklagarna menar att det även efter anbudsöppningen förekom kontakter och att detta visar att det fanns en möjlighet för Bombardier att påverka beslutsprocessen. Det får genom Världsbankens rapport anses visat att vissa svar på frågor ställda vid pre-bid meeting i Baku, som i mars 2013 cirkulerades inom Bombardier (bl.a. mellan Evgeny Pavlov och Mattias Westerlund) var konfidentiella enligt villkoren för upphandlingen. Utifrån Världsbankens riktlinjer framstår kontakterna och informationsutbytet som olämpligt. Tingsrätten anser att Mattias Westerlunds uppgifter kring Evgeny Pavlovs e-mail den 19 mars 2013 måste behandlas med viss försiktighet, bl.a. mot bakgrund av att försvaret pekat på att det i utredningen finns olika versioner av hans svar till Evgeny Pavlov. Peter Cedervall har uppgett att det även efter det att en inbjudan gått ut kan förekomma kontakter mellan kund och leverantör/anbudsgivare och att dessa kan se lite olika ut beroende på förutsättningarna. Enligt hans uppfattning är det även i den delen av upphandlingen så att man som anbudsgivare får tro att alla får samma information. Tingsrätten konstaterar att det inte är klarlagt på vilket sätt Bombardier fick tillgång till informationen. Ovan redovisade överväganden om kontakterna före anbudsöppningen får anses gälla även beträffande kontakterna efter anbudsöppningen. I detta fall var det dessutom en process som i vart fall i någon omfattning övervakades av Världsbanken och det får antas ha legat även i ADY:s intresse att hålla sig inom

Världsbankens riktlinjer. Tingsrätten anser att det i vart fall inte går att utesluta att det även förekom kontakter med andra anbudsgivare i detta skede av processen.

Enligt åklagarna kan Bombardiers val av TSR som lokal samarbetspartner endast förklaras av att det på förhand var bestämt att TSR skulle vinna upphandlingen. Åklagarnas bevisning i denna del utgörs huvudsakligen av Bombardiers powerpointpresentationer, e-mailkorrespondens mellan anställda samt Thomas Bimers anteckningsböcker. Åklagarna har även åberopat muntlig bevisning för att visa att TSR inte uppfyllde ADY:s krav i upphandlingen, att detta var känt inom Bombardier samt att Bombardiers kontroller av TSR, bl.a. dess ägarförhållanden, var otillräckliga. Utredningen visar att ADY uppställde höga krav på de bolag som skulle lämna anbud i upphandlingen – något som alltså träffade samtliga bolag i Konsortiet – innebärande att bolagen skulle ha varit verksamma inom det aktuella verksamhetsområdet i minst tio år och dessutom kunna uppvisa en viss finansiell styrka. Tingsrätten anser att det finns visst stöd för åklagarnas uppfattning att Bombardier blev anvisade att ta med TSR i projektet. Det är tydligt att Bombardier gjorde analysen att detta t o m kunde vara en avgörande faktor för att vinna upphandlingen. Som Thomas Bimer och i viss mån även Peter Cedervall har beskrivit Bombardiers tidigare projekt i bl.a. Ryssland framstår det inte som konstigt i sig att Bombardier sökte en lokal samarbetspartner. Att använda sig av upparbetade kontakter – i det här fallet Ryska Partners – för att hitta rätt partner är inte heller ovanligt. Sammantaget anser tingsrätten att den av åklagaren åberopade bevisningen, där det lyfts fram att Bombardier behövde TSR för att vinna upphandlingen, inte nödvändigtvis ska tolkas som att partnerskapet innebar en risk för påverkan eller var ägnat att påverka Rafiq Gulmaliyevs tjänsteutövning. Vad gäller tveksamheterna kring TSR anser tingsrätten att bevisningen ger visst stöd åt att det relativt sent i anbudsprocessen fanns oklarheter kring TSR:s verksamhetstid och finansiella status. Åklagarna har emellertid inte fullt ut visat att TSR var ett företag som inte uppfyllde upphandlingsvillkoren och att företaget inte granskades tillräckligt noggrant av Bombardier. Mattias Westerlund har uppgett att ett godkännande av en konsortiepartner behövde inhämtas från huvudkontoret i Berlin. Av Thomas Bimers och Peter Cedervalls uppgifter framgår att TSR genomgick Bombardiers interna kontroller och godkändes på flera olika nivåer inom koncernen inför det att anbudet

Avdelning 2

lämnades in. Det kan även konstateras att TSR sedan även godkändes av ADY inom ramen för anbudsutvärderingen som en av parterna i Konsortiet.

Åklagarna har vidare pekat på att Konsortiets anbud endast innebar det femte bästa priset av de sammanlagt åtta anbud som lämnades och att det därmed kan ifrågasättas hur de trots detta kunde vinna upphandlingen. Utifrån vad såväl Peter Cedervall som Thomas Bimer beskrivit var de anbudsgivare som lämnat prismässigt lägre anbud relativt oerfarna och betraktades därmed inte några egentliga konkurrenter. I en offentlig upphandling är det inte bara priset utan också andra faktorer som avgör vem som vinner. Det är därför tingsrättens uppfattning att nämnda e-mail inte talar vare sig för eller mot att förmånen var otillbörlig. Utifrån vad Thomas Bimer och Peter Cedervall beskrivit om Bombardiers erfarenhet och tekniska kunskap på den aktuella marknaden framstår inte heller uppgifterna i Bombardiers presentationer jämte noteringar i Thomas Bimers anteckningsböcker – där det bl.a. angetts att ADY:s upphandlingsvillkor varit baserade på Bombardiers lösningar – som så anmärkningsvärda att det skulle visa på otillbörlighet.

Avslutningsvis får tingsrätten kommentera affären med Multiserv. Åklagarna har presenterat denna del av utredningen som en viktig del för förståelsen av bakgrunden till Konsortiets bildande och det påstådda mutbrottet. Åklagarna har dock angett att omständigheterna kring Multiserv inte utgör en del av påstått mutbrott. Tingsrätten anser att omständigheterna kring och upplägget för kontrakten mellan BTSE och Multiserv jämte BT Ryssland och Multiserv framstår som mycket märkliga och att det finns skäl att tro att dessa inte varit affärsmässigt betingade. Som åklagarna fört sin talan saknar emellertid affären betydelse för otillbörlighetsbedömningen.

Sammantaget har tingsrätten kommit fram till följande. Förmånens ekonomiska värde har varit mycket stort och har inneburit såväl förväntade intäkter som andra marknadsmässiga fördelar för TSR. Vidare har förmånen erbjudits och lämnats till en statligt anställd i anslutning till en offentlig upphandling. Dessa omständigheter talar för att förmånen objektivt sett har haft förutsättningar att påverka eller varit ägnad att påverka mottagarens tjänsteutövning. Det är emellertid inte uteslutet att rent affärsmässiga

Avdelning 2

överväganden – dvs. behovet av en lokal samarbetspartner – kan ha legat bakom partnerskapet. Åklagaren har inte ifrågasatt att Bombardier i och för sig var i behov av en lokal samarbetspartner och installatör. Att TSR med hänsyn till omständigheterna var den bäst lämpade aktören har åklagarna inte förmått motbevisa. Tingsrätten konstaterar vidare att det inte är visat om Rafiq Gulmaliyev hade en roll i den aktuella upphandlingen, och i så fall vilken. Det är alltså inte utrett i vilken position han var att påverka upphandlingen. Enligt åklagarna saknar detta betydelse i och med att det enbart är risken för påverkan som enligt mutlagstiftningen ska beaktas. Ett reellt deltagande i eller medverkan till pliktstridig påverkan behöver visserligen inte styrkas för att mutbrott ska föreligga, men bevis på sådan påverkan kan enligt tingsrätten ändå ha betydelse genom att det kan tydliggöra om förmånen varit otillbörlig. Detta innebär att om åklagarnas utredning hade visat att Rafiq Gulmaliyev hade en särskild roll, genom vilken han kunde utöva inflytande över upphandlingsprocessen exempelvis som medlem i ADY:s upphandlingskommitté, hade detta konkretiserat risken för att pliktstridig påverkan verkligen skett. Oklarheterna kring Rafiq Gulmaliyevs position och påverkan, samt att åklagarna inte har kunnat vederlägga att Bombardier av affärsmässigt godtagbara skäl valde TSR som lokal samarbetspartner i Azerbajdzjan, medför att det enligt tingsrättens uppfattning inte är ställt bortom rimligt tvivel att det gått till som åklagarna påstått.

Sammantaget anser tingsrätten att det inte är styrkt att förmånen objektivt sett har haft förutsättningar att påverka eller varit ägnad att påverka mottagarens tjänsteutövning.

Tingsrätten kommer därmed fram till att åklagarna inte har visat att förmånen var otillbörlig. Åtalet ska därmed ogillas på objektiva grunder och tingsrätten går då inte vidare och prövar eventuellt uppsåt.

7.5 Ersättning försvaret

Thomas Bimer har frikänts från brott. Han har begärt ersättning för de privata försvararna som anlits.

Enligt 31 kap. 2 § rättegångsbalken kan rätten besluta att den tilltalade ska få ersättning av allmänna medel för sina kostnader för försvarare under förundersökning och rättegång, under förutsättning att kostnaderna har varit skäligen motiverade för att den tilltalade ska kunna ta tillvara sin rätt. Med hänsyn till målets karaktär och omfattning har det enligt tingsrättens uppfattning funnits anledning för Thomas Bimer att anlita särskilt kvalificerade försvarare. Utgångspunkten är därmed att den faktiska kostnaden för försvararna ska ersättas, under förutsättning att kostnaden är skälig enligt allmänna syssломannarättsliga principer (NJA 2015 s. 62).

Försvaret har begärt ersättning med 1 935 500 kr, vilket avser 593 timmars nedlagd tid på arbete under perioden 1 juni – december 2021. Det har framgått att kostnaderna redan har ersatts av försäkringsbolag, men att detta varit förenat med villkoret att Thomas Bimer i fall av frikännande dom ska begära ersättning för rättegångskostnader som i så fall ska återbetalas till försäkringsbolaget. Sådana kostnader kan ersättas med stöd av 31 kap. 2 § rättegångsbalken (jfr Svea hovrätts dom i mål B 2892-19).

Åklagarna har yttrat sig över kostnadsräkningen och anför att eftersom det endast avser arbete utförd efter det att åtal väckts har domstolen lika stora möjligheter som åklagarna att bedöma omfattningen av nedlagt arbete. Åklagarna har emellertid pekat på att det saknas tillräcklig specifikation avseende de enskilda posterna i kostnadsräkningen för att det ska gå att bedöma skäligheten av dessa poster och därmed även skäligheten av det totala yrkande antalet timmar.

Åtal väcktes i juni 2021 och att huvudförhandling i målet har ägt rum under sju dagar och pågått i sammanlagt ca 30 timmar. Förundersökningen har varit omfattande och det material som finns ingivet i målet uppgår till nära fem tusen sidor.

Avdelning 2

Som åklagarna påpekat är det utifrån kostnadsräkningen inte möjligt att utläsa försvararnas tidsåtgång för varje enskilt moment, men det kan konstateras att merparten av arbetet har utförts i nära anslutning till och under själva huvudförhandlingsperioden, dvs. under oktober och november 2021. Tingsrätten har förståelse för att förberedelserna varit tidskrävande, men konstaterar samtidigt att det inte varit fråga om någon omfattande skriftväxling under målets handläggning och att det med hänsyn till målets karaktär varit förhållandevis begränsad muntlig bevisning att förbereda. Thomas Bimer har anlitat två försvarare och för tingsrätten synes detta i viss mån ha bidragit till storleken av de kostnader som det begärs ersättning för. Tingsrätten anser att det med hänsyn till målets karaktär och omfattning varit rimligt att två försvarare varit engagerade och att visst dubbelarbete får accepteras. Samtidigt måste viss uppdelning av arbetet ske för att försöka hålla kostnaderna nere. Utifrån kostnadsräkningen kan inte med säkerhet utläsas om, och i så fall i vilken utsträckning, uppdelning av arbetet skett. Denna otydlighet faller tillbaka på försvararna. Sammanfattningsvis anser tingsrätten att den av försvararna begärda ersättningen inte framstår som skäligen motiverad. Istället bedöms skälig ersättning motsvara 420 timmars arbete (fördelat med 210 timmar vardera mellan advokaterna).

De yrkade timkostnaderna för advokaterna – 2 000 kr för Anna Sjölund och 4 500 kr för Tomas Nilsson – är enligt tingsrättens uppfattning skäliga enligt allmänna syssломannarättsliga principer.

7.6 Sekretess

Bombardier har anfört att det finns uppgifter i målet som utgör företagshemligheter och därmed omfattas av sekretess. Huvudförhandlingen har på grund av detta i vissa delar hållits bakom stängda dörrar. Sekretessen för de uppgifter som föredragits bakom stängda dörrar ska bestå i målet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, bilaga 2 (TR-01)

Överklagande ställs till Svea hovrätt och ska ges in till tingsrätten senast **den 12 januari 2022**.

Elin Awerstedt

I avgörandet har rådmannen Elin Awerstedt samt nämndemännen Kiriakoula Sventzidou, Helena Norder (skiljaktig) och Roine Löfgren deltagit.

Skiljaktig mening (nämndemannen Helena Norder)

Jag instämmer med majoritetens bedömningar och slutsatser fram till bedömningen av om förmånen varit otillbörlig och anser där istället att åklagarna har visat att förmånen, i form av ett deltagande i Konsortiet, var otillbörlig eftersom Rafiq Gulmaliyev haft förutsättningar att påverka utförandet och utformningen av upphandlingen. Förmånen har vidare inneburit en klar förmögenhetsöverföring till TSR, som delvis fullbordats genom förskottsbetalningar. Förmånens ekonomiska storlek är emellertid inte av avgörande betydelse eftersom det varit fråga om en offentlig upphandling, där redan mindre förmögenhetsöverföringar som utgångspunkt är otillbörliga.

Åklagaren har även – genom åberopad e-postkorrespondens, Mattias Westbergs och Daniel Massis vittnesmål och avlyssning – visat att Thomas Bimer i vart fall främjat gärningen vilket huvudsakligen skett genom att han har godkänt Vitboken trots hans vetskap om TSR:s bristande erfarenheter och tvivelaktiga ekonomi. Han har agerat utifrån att det var en viktig affär som skulle gå igenom oavsett att det innebar krav på en viss utpekad samarbetspartner. De personer som har påtalat missförhållanden kopplade till projektet har han vidare tystat eller vilselett (huvudsakligen åsyftande kontakterna med Fredrik Hellander och Daniel Massi).

Jag anser inte att det är visat att Tomas Bimers agerande är att likställa med en gärningsman, utan att han ska dömas för medhjälp till brott genom den fullmakt han har lämnat till Evgeny Pavlov. Med hänsyn till omständigheterna ska det rubriceras som grovt brott. Straffvärdet för sådant brott är ungefär nio månaders fängelse och jag anser att påföljden ska bestämmas i enlighet med straffvärdet.

Med hänsyn till bedömningen i skuldfrågan ska ersättning till försvararna inte heller utgå.

I övriga frågor är jag överens med majoriteten.

Underlaget avser

Person-/samordningsnummer/födelseid 19640904-1230	Datum för dom/beslut 2021-12-22
Efternamn Bimer	Förnamn Leif THOMAS Robert

Personen har under en sammanhängande tid av minst 24 timmar varit frihetsberövad* i Sverige eller utomlands med anledning av brott som prövats i målet eller som påföljden avser. Frihetsberövandet har ägt rum under nedan angivna tider.

*på sätt som avses i 2 § lagen (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande

Frihetsberövad

Frihetsberövandet hävt/upphört/avbrutet
(lämna tomt för ett frihetsberövande som pågår)

2021-03-07	2021-03-09
------------	------------

Samtidig verkställighet av påföljd i annat mål

- ☐ Kriminalvården har underrättat domstolen om att personen har påbörjat verkställighet eller har verkställt påföljd i annat mål under den tid som han eller hon varit berövad friheten (2–4 §§ förordning (2019:96) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande).

Tidigare frihetsberövanden av betydelse för avräkningen

- ☐ Domstolen har i avgörandet helt eller delvis undanröjt påföljden i tidigare dom, beslut eller strafföreläggande, och det finns uppgifter om frihetsberövanden i tidigare meddelade domar, beslut eller avräkningsunderlag som har betydelse för avräkningen.

Observera: När domstolen lämnar domen/beslutet eller domsbeviset till Kriminalvården ska tidigare domar/beslut med eventuella avräkningsunderlag och avräkningsunderlag enligt 12 a § strafföreläggandekungörelsen bifogas, om det finns uppgifter där som har betydelse för avräkningen (3 § 4 förordningen (1990:893) om underrättelse om dom i vissa brottmål, m.m.).

Underskrift

Namnförtydligande

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress
Scheelegatan 7
Telefon
08-561 652 10

Öppettider
måndag - fredag
08:00-16:00

Postadress
Box 8307
104 20 Stockholm

E-post
stockholms.tingsratt.avdelning2@dom.se
Webbplats
www.stockholmstingsratt.se

SJU ADVOKATER

Advokat Anna Björklund, Advokat Sofia Björkstén, Advokat Patric Lindblom, Advokat Elisabet Audell,
Advokat Henrik Kyllerstedt, Advokat Anna Sjölund, Advokat Anes Sabic
Kontorsgemenskap med Advokat Tomas Nilsson och Advokat Jan Cadstedt

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Avdelning 2

INKOM: 2021-11-11
MÅLNR: B 9118-21
AKTBIL: 85

Stockholm den 11 november 2021

B 9118-21 Åklagaren ./ Thomas Bimer angående grovt givande av muta

Thomas Bimers inställning till den åtalade gärningen kan anges som följer.

- Thomas Bimer har inte erbjudit, utlovat eller lämnat otillbörlig förmån till en offentligt anställd tjänsteman i Azerbajdzjan för honom själv eller för annan, för tjänstemannens utövning av sin anställning.
 - Thomas Bimer har inte, i tiden innan eller under den i målet aktuella upphandlingen, haft kontakt med någon företrädare för eller anställd vid ADY eller Trans Signal Rabita LLC. Thomas Bimer har därmed inte heller kunnat erbjuda, utlova eller lämna en otillbörlig förmån.
 - Trans Signal Rabita LLC erbjöds partnerskap först efter att bolaget godkänts av samtliga relevanta funktioner inom Bombardier Transportation. De funktioner som godkänt Trans Signal Rabita LLC är på nivåer högre upp i Bombardiernas företagshierarki än den Thomas Bimer arbetade inom.
 - Thomas Bimer har inte påverkat, och har inte heller kunnat påverka, huruvida Trans Signal Rabita LLC skulle godkännas som partner eller inte.
- Den åtalade gärningen utgör inte ett mutbrott
 - Thomas Bimer kan inte vitsorda att det funnits någon person med intresse i Trans Signal Rabita LLC som har varit anställd vid ADY och haft inflytande över den aktuella upphandlingen. I vart fall har Thomas Bimer inte haft kännedom om att någon sådan person har existerat.
 - Det kan inte vitsordas att den tjänst Rafik Gulmaliyev påstås ha innehaft har innefattat någon möjlighet för honom att påverka beslutsfattandet i fråga om den aktuella upphandlingen.
 - Thomas Bimer bestrider att partnerskapet mellan Bombardier Transportation Sweden AB, Bombardier Transportation Signal Ltd och Trans Signal Rabita LLC kan utgöra

SJU ADVOKATER TOMAS NILSSON AB Box 22016 104 22 Stockholm.
Besöksadress Stockholm: Hantverkargatan 21, 3 tr
Telefon: 08 517 110 00 Fax 08 517 110 77 E-post: info@sjuadvokater.se
Momsreg nr SE556489770901 Godkänd för F-skatt

en otillbörlig förmån. Partnerskapet har ingåtts av nödvändiga, affärsmässiga skäl. Att samarbeta med lokala bolag vid projekt liknande det aktuella projektet gjordes regelmässigt vid etablering på nya marknader. Att samarbeta med ett lokalt bolag som tidigare varit en del av den statliga aktören på marknaden innebär generellt en affärsmässig fördel i liknande projekt.

- Thomas Bimer bestrider att erbjudandet om partnerskap har inneburit förväntade intäkter till Trans Signal Rabita LLC om ca 100 miljoner USD. Vid erbjudandet om partnerskap fanns inte någon garanti för att konsortiet skulle vinna upphandlingen.
- Partnerskapet innebar både förpliktelser och risker för Trans Signal Rabita LLC, och någon vinst kunde över huvud taget inte garanteras.
- Partnerskapet har inte varit villkorat av att någon ska utöva påverkan på ADY:s beslutsfattande i upphandlingen eller inom något annat område.
- Thomas Bimer har inte agerat tillsammans och i samförstånd med andra
 - Thomas Bimer har inte haft kännedom om någon anställd vid ADY med intressen i Trans Signal Rabita LLC.
 - Såvitt känt för Thomas Bimer har inte heller någon annan hos Bombardier Transportation, med befogenhet och behörighet att godkänna Trans Signal Rabita LLC som partner, haft någon sådan kännedom.
 - Thomas Bimer har därför inte kunnat ingå i någon gemensam brottsplan med andra personer om att utlova, erbjuda eller lämna en otillbörlig förmån.
- Thomas Bimer har inte heller anstiftat eller främjat den åtalade gärningen.
 - Thomas Bimer har inte lämnat samtycke till att erbjuda, utlova eller lämna otillbörlig förmån till en offentligt anställd tjänsteman för honom själv eller för annan, för tjänstemannens utövning av sin anställning.
 - Thomas Bimer har inte haft behörighet eller befogenhet att godkänna partnerskapet med Trans Signal Rabita LLC. Partnerskapet har godkänts av andra relevanta funktioner inom Bombardier Transportation, vilka Thomas Bimer inte har kunnat påverka. Thomas Bimer har därför inte heller haft någon möjlighet att anstifta eller främja den åtalade gärningen.
 - Thomas Bimer har inte haft vetskap om någon offentligt anställd tjänsteman med intresse i Trans Signal Rabita LLC.
 - Thomas Bimer bestrider att han har undertecknat fullmakt för annan anställd inom Bombardier-koncernen att underteckna konsortieavtal med bland annat Trans Signal Rabita LLC.

- Thomas Bimer har inte haft uppsåt till grovt givande av muta, alternativt anstiftan eller medhjälp därtill
 - Thomas Bimer har inte haft kännedom om att det funnits någon person med intresse i Trans Signal Rabita LLC som har varit anställd i ADY och som har haft inflytande över den aktuella upphandlingen. Thomas Bimer har därför, i vart fall, inte agerat med uppsåt.
 - Thomas Bimer har inte heller haft uppsåt till att någon otillbörlig förmån ska erbjudas, utlovas eller lämnas.

Hur man överklagar

Dom i brottmål, tingsrätt

TR-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis.

Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.
Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.
Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd. Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen, och det är kopplat en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd för skadeståndsdelen om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.